

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Kaj Nolsøe Bang

**Erindringer fra et langt liv i den danske Marine
(Manuskript)**

Erindringer fra et langt liv i den danske Marine.

Indhold

Forord

- Pag.1 Afsnit 1.
Artillerikvartermester Mortensen.
- Pag.2 Afsnit 2.
Artillerikvartermester Frandsen
- Pag. 2 Afsnit 3.
Orlogskaptajn K.N. Dahl.
- Pag. 4 Afsnit 4.
Kommandør H.V.Augsburg.
- Pag. 6 Afsnit 5.
Kaptajnløjtnant J.J. Westrup.
- Pag. 7 Afsnit 6.
Kaptajnløjtnant R.M. Ernst.
- Pag. 9 Afsnit 7.
Kommandørkaptajn P. Lembcke.
- Pag. 16 Afsnit 8.
Kontreadmiral F. H. Kjølsten.
- Pag. 34 Afsnit 9.
Værnepligtigt mandskab på Søværnets Kaserne.

ERINDRINGER FRA ET LANGT AKTIVT LIV I DEN DANSKE MARINE

Forord.

De efterfølgende beretninger er baseret på indtryk og opfattelser af personer, som jeg igennem en næsten 40 års tjeneste i den kgl. Marine har været i berøring med. Personer, som i kraft af deres adfærd på hver deres måde har været medvirkende til at danne det indtryk, som personellet i de mørkeblå uniformer, eller folk udenfor denne kreds, har dannet sig af det virke, som er opbygget omkring vor Marine.

Personerne er beskrevet i afsnit og anføres i den rækkefølge, som jeg i kraft af skiftende tjenester har stiftet bekendtskab med dem eller på anden måde har befundet mig indenfor deres aktivitetsradius.

Indenfor hvert afsnit er beretningen udviklet med årenes gang, og hvor det beskriver officerer er deres charge anført som den seneste, jeg har kendtskab til-

Såfremt jeg i enkelte tilfælde kan mistænkes for at gå "for tæt på personen", er den pågældendes navn ændret.

Det er min opfattelse, at det vil være af værdi for Marinen at historier, hyppigt omtaler i marinekredse og endog skrøner om personligheder, bliver nedskrevet mens tid er. Derfor er disse beretninger blevet til.

Min tjeneste i Marinen indledtes i 1938 i reserven, idet jeg med en forudgående tilværelse og uddannelse i koffardifart, dels under sejl i grønlandsfarten, i 7 år, efter styrmands- og skibsførereksamen, meldte jeg mig på Reserveofficersskolen i Marinen i foråret 1938. I 1953 overførtes jeg til Søværnets linie.

En meget alsidig tjeneste, med deraf følgende forbindelse med mange af Marinens notabiliteter, har dannet baggrund for disse beretninger.

Afsnit I.

Artillerikvartermester Mortensen.

Med de blankslidte sergesbukser, mærkede efter årenes slitage fra Navigationsskolens umagelige træstole, og en alt andet en militærisk optræden, som vi i lukafet "Foran for Masten" derude på de syv have, ikke havde overvældende stærkt kendskab til, gik vi ti vordende kadetaspiranter ombord i færgebåden "I lønen" på Nordre Toldbod og lod os færge over til "I lønsebroen", hvor vi på det område, som skulle være rammen om vor fremtidige tilværelse, blev modtaget af en bringe- og mavesvær herre med to små guldbjælker på armen og desuden en bulderbas, som fik mastekranen til at skælve.

På en eller anden uforklarlig måde fik denne bulderbasse, som præsenterede sig som "Kvartermester Mortensen", hvad min aspirant Ivar Westergaard, som havde en fabelagtig evne til at tildele folk øgenavne, omgående men med en næsten uhørlig hvisken gennem mundvigen, konverterede til "Morten". og det kom han så - i vor kreds - til at hedde.

Det blev "Morten", som skulle oplære os i militærlivets mysterier, og det gjorde han på en måde, som afdækkede et betydeligt psykologisk kendskab til folk, som kom ude fra de "Syv have", og som aldrig havde lært at marchere i takt, gøre højre om eller venstre om, men som til gengæld havde kendskab til - og forståelse for - sølivets ramsaltede sprogløster.

At "Morten" betragtede os som sine kyllinger, fik vi en tydelig tilkendegivelse af, da vi - under hans kommando - var marcheret ned til Beklædningsmagasinet, og af folkene bag skranken blev behandlet som en bondegårds affald, hvad meget tydeligt blev demonstreret, da aspirant Nondal inde fra skranken fik kølet en stortrøje i hovedet med bemærkningen "Den må være god nok til ham gnomen der". At Nondal lignede en skildpadde, der ikke kunne komme ud af skjoldet, da han fik stortrøjen på, fik "Morten" til at reagere, Han nærmest flåede stortrøjen af Nondal og slyngede den ind over skranken i hovedet på manden derinde. "Find jer ikke i de skrankepaver", brølede han "Det er befalingsmandselever I paver har med at gøre, de skal ikke være korogtere, sørg for at få noget grej, der passer".

Det hjalp.

Gennem hele vor tid på skolen forgudede vi simpelthen "Morten", og vi savnede ham gevaldigt, da vi skulle i "søgående tjeneste".

Afsnit 2

Artillerikvartermester Frandsen.

På skolen havde vi en anden fast kvartermester, som specielt havde med os at gøre.

Han var en hel anden type end "Morten", men han var en af de meget få befalingsmænd, som aspirant Westergaard ikke kunne finde noget øgenavn til. Frandsen var en lille, spændstig mand, som til stadighed havde en så rank ryg, at man skulle tro, at han havde indopereret et kosteskaf langs rygraden. Han var uhyre populær i aspirantflokkene, ikke mindst fordi vi altid kunne stole på Frandsen. Han havde os i "Militær anstand" og ikke mindst i "Roning". Nu kunne man let få opfattelsen, at en flok fanden i voldske søfolk ude fra de syv have ikke behøvede at blive undervist i roning, men det var på ingen måde tilfældet. Vi måtte erkende, at det var meget få koffardifolk, som virkelig kunne ro en båd. Man kunne godt ro og vrikke en mindre båd, men ro en større båd var man ikke særligt ferme til. - Det blev så udpræget en mangel hos koffardiens folk, at myndighederne fik øjnene op for det og oprettede uddannelse for disse folk i roning, som endte med, at man udstedte et "Certifikat som båd-roer". Jeg er selv i besiddelse af et sådant certifikat.

Kvartermester Frandsen fik lært os at ro i travalger med "Slag i åregangene". Nægtes kan det ikke, at det ser godt ud, hvis et sådant fartøj bliver roet på rigtig "marinemaner". Det kan man ikke præstere med en dæksbesætning i et koffardiskib. Personligt har jeg krummet tær i skoene, når dæksbesætningen i et større ØK skib præsterede bådmanøvre i en havn ude på Østen. - I den retning skal koffardiens folk ikke sætte sig på den høje hat overfor Marinens faste mandskaber.

Selv om vi fik lov til at arbejde ved årene i Kvartermester Frandsens rotimer, så så vi hen til dem med glæde. Han var en hædersmand af den gamle skole, som drev det til Orlogskaptajnsgraden i Specialofficerskorpsen.

Afsnit 3,

Orlogskaptajn K.N. Dahl.

Orlogskaptajn Dahl var vor skoleofficer.

Han var en myndig mand, som i mange henseender var en modsætning til en

lille mavesvær, lipskægget dansklærer vi havde på navigationsskolen, som ikke besad den ringeste evne til at tøjle en flok søfolk, som drillede ham på enhver tænkelig måde. - Denne adfærd kunne ikke videreføres til klasseværelset på Reserveofficersskolen i Spanteloftsbygningen derude på Holmen, i særdeleshed ikke, når vi skelede op til katederstolen, hvor Orlogskaptajn Dahl med de tre guldsnore på ærmerne præsiderede. Ethvert spagt forsøg fra aspiranterne på at indføre normerne fra navigationsskolens dansktimer til Reserveofficersskolens tjenestekendskabslektioner blev kvalt i fødselen men en snerrende bemærkning fra søofficeren deroppe ved podiet og et meget hvast blik rettet imod det hjørne af klasselokalet, hvor den respektstridige uro var konstateret.

Orlogskaptajnen havde et umiskendeligt underbid, som omgående fik aspirant Westergaard til at indlemme ham i rækken af "kælenavne" som "Skuffen". Denne mani med at tildele folk øgenavne er vist særpræget for Forsvaret, det var derfor ikke aspirant Westergaard, der var speciel initiativtager. Tilnavnene figurerer overalt og har de mest iderige udformninger. "Det uopklarede mord", og "Elefanten der står rør" er blandt de mest fantasifulde. Jeg erindrer det første indtryk, jeg fik af Orlogskaptajn Dahl, var ved det lægecheck, vi gennemgik, da vi mødte på Holmen. Orlogskaptajnen præsenterede den myndighed, som vi alle skimtede forude i vor kommende tilværelse. Mens lægen havde visse betænkeligheder med min nøgne gestalt og var ved at spænde ben for min kommende karriere under orlogsflaget ved at mumle "Han er betænkelig spinkel, måske for spinkel", men her brød Orlogskaptajnen ind: "Det er før set, at de spinkleste er de sejeste, og han har klareret at sejle på Grønland under sejl, og desuden har han et eksamensresultat, vi ikke kan negligere". - Orlogskaptajn Dahl åbnede således vejen for min videre tilværelse under orlogsflaget.

Der var orden og disciplin med Dahl som skoleofficer. - Vi var underkastet den regel - ligesom kadetterne på søofficersskolen - da vi var blevet udnævnt til kadetter, at vi - imellem klokken 16 og 17 - skulle gå tur på Stroget. Hensigten var at oplære os til at gebærde os utvunget med hvide handsker og elfensbendolken i gehængt på venstre side imellem Strogets øvrige gående.

Kvartermester Mortensen udtrykte formålet lidt mere bramfrit. - Man ville pille denne slingrende deepwatergang ud af os, for den kunne vi godt aflægge, og så skulle vi gå på en sådan måde, at denne nuttede lille dolk ikke slingrede så meget, at de små "Misser" derovre på Stroget fik dolken i øjet. Denne sidste udlægning var vi villige til at kapere.

En formiddag blev jeg temmelig rystet over at høre Orlogskaptajnen snerre oppe fra katederet: "Søkadet Bang skal sørge for, at når han under turen på Stroget passerer Ranch Hjørne, skal han have begge handskerne på og ikke

gå med den ene i hånden." Jeg følte et skarpt blik rettet imod mig. Jeg var chockeret over, at skolens ledere foretog afluring af vort adfærd. Jeg lovede mig selv, at jeg fremtidigt ville have begge mine hvide handsker på, når jeg "promenerede" på Strøget, og ikke se hverken til højre eller venstre.

En dag var vor skoleofficer så uforsigtig at glemme nøglen til klasseværelsets katederskuffe.

Efter aftenskaftningen havde en af aspiranterne villet hente en bog henne i klasselokalet, og han vendte hjem på samlingsstuen med den uhyre interessante oplysning, at skoleofficeren havde glemt at låse katederskuffen, og at klassens bedømmelsesjournal lå i skuffen, og aspiranten havde taget sig den frihed at kigge i den, og det var interessante ting, han havde set i journalen. Jeg var blandt de aspiranter, som lidt senere hastede ned i klasselokalet, hvor vi alle fik erfaret, hvad Orlogskaptajn Dahl mente om os.

Hans vurdering af hver enkelt aspirant var så fantastisk nøjagtig, så taget på kornet, at vi var tavse, da vi gik tilbage til opholdsstuen.

Vi lærte ved denne "snusen" til en ældre søofficers evne til personbedømmelse, at det var "noget" han havde fået i tilgift til de snore, han havde på ærmerne. Selv om vor handling var lidt ufim, så lærte vi meget af den, og vi fik set på Orlogskaptajn Dahls adfærd med fornyet interesse, vi håbede ligefrem, at han atter ville blive vores skoleofficer, når vi vendte tilbage til skolen efter de fire måneders søtjeneste i Artilleriskibet "Niels Juell".

Afsnit 4.

Kommandør H. V. Augsborg.

Som aspirant i et stort artilleriskib er der nogle officerer, som man ikke opnår nogen egentlig forbindelse med, ja endog officerer, som man efter bedste evne forsøger at holde sig på passende, sikker afstand af.

En af disse officerer var Kommandør Augsborg.

Allerede inden vi gjorde vor entre under panserdækket i artilleriskibet var Kommandørens rygte ilet i forvejen. Alene hans høje, bredskuldrede gestalt og hans ovenud barske ansigtstræk havde givet mange befalingsmænd og menige natlige mareridt - og efter sigende - det, der var værre.

At Kommandør Augsborg skulle være stabschef på eskadrens sommertogt var et fingerpeg nok til vor aspirantflok om at holde os vel klar af hans cirkler.

Derfor fæstnede det sig særligt i mine erindringer, at jeg - en af de første dage i artilleriskibet - oppe på agterdækket kom til at opleve Kommandøren i en situation, som jeg - på baggrund af alt det, jeg havde hørt om den store mand -

nærmest blev chockeret over at komme til at overvære. Den blev imidlertid et rammende bevis på Marinens ofte omtalte "ramsaltede adfærd". På artilleriskibets agterskib lå admiralsmessens lille specialkabys. I lergere koken, som var en lille korpulent underkvartermester, der gik under navnet "Peter Korsør". Jeg nåede at trække mig lidt tilbage fra området, da Kommandør Augsburg viste sig med kurs imod kabyssen. Hans hensigt var øjensynligt at finde ud af, hvad han skulle diverteres med til middagen i admiralsmessens. Koken viste sig pludselig i døren, da Kommandøren pludselig buldrede: "Hvad Fanden, er du med i år igen dit tykke svin"? Jeg var sikker på, at koken var fædet ud til ukendelighed efter den svada, men til min overordentlig store overraskelse syntes dette absolut ikke at være tilfældet. I stedet lød der fra kabysdøren: "Hvad siger du, dit lange rær". - Kommandøren forsvandt grinende hen mod agterdækket. Jeg er sikker på, at han ikke fik at vide, hvad menuen stod på til middagen.

Den dag fik jeg en anskuelsesundervisning i den meget specielle omgangsform, der- undertiden- kan herske visse personer imellem i den danske Marine, men jeg må erkende, at "samtaleformen", som den manifesterede sig her nok ikke hører til den daglige norm. Normalt er den mere "envejsbetonet".

For os aspiranter var det lidt af en pestilens at blive placeret som skildvagt under sabel uden for Kommandør Augsburgs dør. Lige meget hvor perfekt man tilstræbte at optræde, var der altid et eller andet, som Kommandøren kunne sætte sin finger på, og dette "et eller andet" ledsagedes altid af en buldrende svada, som jeg dog efterhånden nærmest havde til hensigt at gøre den stakels aspirant bange. Opnåede Kommandøren dette, så var hans dag reddet.

Nogen tid senere - efter udnævnelsen til kadet - kom jeg, ved skæbnens tilnærmelse, til at gå efter Kommandør Augsburg ud ad Hønsbroen mod "Hønen". Jeg sørgede for at min gangkardance var således afpasset, at jeg ikke kom i fare for at overhale Kommandøren, hvad jeg jo overhovedet ikke kunne tillade mig, da "En undermand ikke må overhale en overmand uden tilladelse". Dette gjaldt kun på søen, men jeg fornemmede, at det såmænd nok også gjaldt på Hønsbroen. - Uheldet var ude for mig den dag, for pludselig standsede Kommandøren, fordi hans forbaskede snorebånd var gået op, og han bojede sig for at binde det. - Det ville være for påfaldende, hvis jeg også standsede, hvorfor jeg efter en hastig - meget hastig - beslutning valgte at passere Kommandøren, som var i "kamp med snorebåndet". Ved passagen hilste jeg så stramt, som Kvartermester Mortensen havde lært mig. Jeg blev næsten blæst ned ad Hønsbroens træværk af Kommandørens buldebass: "Kan sådan en forbandet lille snothvalp ikke lade være med at genere mig, når jeg binder mit snorebånd"? Jeg har ofte senere spurgt mig selv - Hvad ville der være sket, hvis

jeg havde svaret: " Den forbandede lille snothvalp, herr Kommandor, har Styrmands- og Skibsførereksamen og har gjort mærssejl fast under Kap f'avel i 18 graders frost". Jeg er sikker på, at det var blevet besvaret efter fortjeneste, men skal jeg være helt og aldeles ærlig, så turde jeg sågu ikke.

Man sagde, lige efter besættelsen, at Kommandoren var stationsofficer på Skagen. Han blev interneret på sin bopæl af Tyskerne, som placerede en bevæbnet vagtpost uden for hans dør. Dette behagede ikke Kommandøren, som smækkede døren så kraftigt op, at vagtposten brækkede armen. En beretning, som falder ganske godt i tråd med den almindelige opfattelse i Marinen af Kommandør Augsburgs adfærd.

Afsnit 5.

Kaptajnløjtnant J.J. Westrup.

Mit første særprægede møde med Westrup indtraf i artilleriskibet NIELS JUEL, hvor han var adjutant for Eskadrechefen, Kontreadmiral Trap.

Kaptajnløjtnant Westrup, som han var dengang, avancerede senere til Kommandor. Han var stor og bringebred af gestalt, og mit møde med ham eller rettere min "oplevelse" af ham indtraf meget bemærkelsesværdigt også på NIELS JUEL.s agterdæk, hvor han var i samtale med Kommandor Augsburg, som var utilfreds med Kaptajnløjtnantens adfærd af en eller anden grund.

Nu skulle der - som tidligere anført - ikke ret meget til at gøre Kommandor Augsburg utilfreds. Kommandørens bemærkning var imidlertid ret så iøjnefaldende: "De skulle have en på skrinet". Westrups ripost faldt prompte: "Det skal Kommandore ikke, for jeg er stor, og så har jeg lært at bokse". Bemærkningen affødte kun et grin på Kommandørens barske ansigt.

Jeg fik her lært, at det kunne betale sig at "give igen" på bemærkninger, som findes sårende eller som tiltrænger en kvik bemærkning.

Vi havde Westrup som lærer i retslære på Reserveofficersskolen. Vi opdagede her, at Westrup kunne være ret spontan. Da vort klasseværelse vendte ud mod Søminegravens skete det, at et fartøj dernede afbrød Westrups lommeprogramistiske forelæsninger, og ved en særlig lejlighed jog han hele sit store hoved ud gennem vinduet, uden at have bemærket, at dobbeltvinduet ikke var lukket op. Det afstedkom nogle blodige ridser i retslærerens ellers så pæne ansigtstræk.

At Westrup ikke gik af vejen for andre drastiske handlinger blev vi vidne til, da en af eleverne var faldet i søvn i timen. Kadetten vågnede op med et spjæt, da en passer sad dirrende i bordet mellem hans hænder efter et velrettet kast

Afsnit 6.

Kaptajnløjtnant R.M.Ernst.

Aspiranternes skoleofficer var en venlig og elegant officer.

Han var særdeles kendt for sine pantomimiske gestikulationer og for sin meget særprægede, altid perfekte uniform, som havde en umiskendelig violet farvenuance. Han fik derfor plads i aspirant Westergaards navnetillægs bog som "Violetta".

Ingen skulle imidlertid tage fejl af Ernst.s "Fighter- egenskaber" hans pantomimeadfærd til trods. Han blev ret tidlig i sin karriere tilknyttet Marinens Flyvevæsen, først som observatør med de gamle Heinkler og senere som chef for Flyveskolen.

Under aspiranternes uddannelse i skydning med 57 mm kanon, den normalt anvendte salutkanon havde aspirant Westergaard opnået præmie, og med denne fulgte et mærke til at sy på uniformen. Aspiranternes ærmedekoration - en lille guldvinkel - faldt bogstavelig talt ikke "i tråd" med Westergaards skydedekoration, som var udfærdiget i gult uldgarn. Sammen med skydepræmien fulgte et diplom og en genstand, som aspiranten selv udvalgte. Det skulle være "en genstand af varig karakter" holdt indenfor en acceptabel omkostning.

Westergaard gik ned til skoleofficeren og meldte, at han gerne ville have en Cocktail shaker. Dette affødte en pantomimisk optræden fra skoleofficerens side....."En Cocktail shaker, aspirant Westergaard , en Cocktail shaker..." Kaptajnløjtnanten stod et øjeblik og overvejede den usædvanlige anmodning, så udbrod han "En Cocktail shaker.....ja, den kan vel også betragtes som værende af varig karakter.....Aspirant Westergaard.....De skal få en Cocktail shaker". Kaptajnløjtnanten afsluttede pantomimebevægelserne - hvorefter Westergaard på sin sædvanlige frimodige adfærd fortsatte:" Jeg synes godt , man også kunne have lavet skydedistinktionen i guldråd.....Nu ligner jeg jo en hel mathelev.".....Pantomimebevægelserne blev gentaget i forstærket form:"De er dog et utaknemmeligt skarn, Westergaard. Her gør vi alt for at more Dem". Herefter trådte Westergaard af efter kaptajnløjtnantens gestikulerende opfordring.

Kaptajnløjtnant Ernst var grebet af gymnastikmani.Dette udartede sig ved, at aspiranterne under ophold i en provinshavn blev rovset ud i træningstøj for med skoleofficeren i spidsen med små elegant skridt at løbe op og ned ad by=

ens søndags morgenstille gader.

Aspirant Westergaard, som sprintede af sted i en slags halvsovende tilstand, ramte pludselig tåen ind i en af gadens mange trappestene. "Åh for Helvede" brølede han nede fra bagerste del af den løbende kolonne.

Der lød et stakåndet gisp oppe fra skoleofficeren, som under løb på stedet stoppede op: "Hvem var det, der vanhelligede denne dejlige søndag morgen". stønnede han under samtidige ihærdige pantomimebevægelser. Westergaard måtte gå til bekendelse, hvorefter kolonnen med en haltende aspirant søgte at følge med i tempoet.

Mit senere bekendtskab med Ernst, fortsatte efter at han var blevet Orlogskaptajn og næstkommanderende i "Dannebrog", mens jeg var Soløjtant og Fjerdekommanderende.

Kong Christian var ude at sejle med "Rita", og vi lå i Aarhus en dejlig sommerdag. Sammen med Orlogskaptajn Ernst sad jeg ude på bænken på fordækket, da næstkommanderende under udfoldelse af de sædvanlige pantomimiske armbevægelser, pludselig sagde: "Løjtnant Bang, Tom Mix er i byen, hvad med to billetter til i aften, de bedste pladser er ikke for gode".

Jeg var ikke længe om at udføre denne tiltalende opfordring, og den aften sad jeg sammen med Orlogskaptajn Ernst på forreste række i byens cirkus, hvor hestene kastede gødningen hen over os, mens vi nød den ægte Tom Mix's færdigheder.

Jeg havde gået med den naive opfattelse, at ombord i det elegante, hvide skib ville jeg være fri for de overhåndtagende gymnastiske udfoldelse, men så længe Orlogskaptajn Ernst var indenfor rækkevidde, var dette på ingen måde tilfældet. Gymnastik var hans et og alt .

Som gammel Ollerup gymnast i Niels Bukh.s tid, er jeg af den afgjorte opfattelse, at overdreven gymnastiske udfoldelser ikke er gavnlige for helbredet.

Min senere stabschef i Grønlands Kommando , den tidligere søllyver , men dengang Oberst i Flyvecåbnet, Overbye udtrykte sin opfattelse i den henseende således " Hvis I unge mennesker pludselig føler trang til at dyrke gymnastik, så vil jeg anbefale jer at finde den nærmeste sofa og lægge jer på den. indtil trangen er overstået. Jeg var ikke så langt fra - i hvert fald i den henseende - at give ham ret.

Men inden for aktionsradie af Orlogskaptajn Ernst, fik jeg al den gymnastik, jeg havde behov for - og mere end det.

Afsnit 7.

Kommandørkaptajn P. Lembcke.

Under en øvelse af værnepligtigt mandskab på "Elefanten" ud for kaserne-
neskibet FYEN, hvor jeg havde mit besvær med at øve nogle befarnes gaster
på øvelsesskolen i at få "gevær i hvil", uden at ende med geværkolben op-
ad, var jeg, som kadet, i de sidste dage før udnævnelsen til løjtnant, gruppe-
fører for en flok nyindkaldte værnepligtige.

Ganske uventet blev jeg pludselig kaldt op til chefen for Øvelsesskolen, Or-
logskaptajn Kaalund.

Jeg klædte i hast om til tjenesteuniform med dolk og handsker og bankede re-
spektfuldt på døren til "Chefs kahyt den høje" i agterkastellet i den hæder-
kronede gamle Krydserkorvet, som nu blev anvendt som kaserne-
skib for at supplere den egentlige Kaserne. Orlogskaptajn Kaalund residerede i den gam-
le chefskahyt med påfugletræet på skodterne.

"Vær så god at træde nærmere kadet Bang og tag plads." - Jeg satte mig og
afventede noget spændt chefs forklaring på, at jeg midt i en øvellestime
blev kaldt til ham, og det var med den største overraskelse, jeg hørte Orlogs-
kaptajnens forklaring. "Kadet Bang, De bliver jo på fredag som De ved, ud-
nævnt til Løjtnant, og jeg har fået en overraskende nyhed til Dem, at De skal
tiltræde tjeneste i Kongeskibet DANNEBROG som fjerdekommanderende
efter udnævnelsen. - Jeg blev mildest talt overrasket, og det var mit indtryk,
at orlogskaptajnen heller ikke var helt uberørt af den meddelelse, han videre-
gav, for det var første gang, man var bekendt med, at en reserveofficer var
beordret til tjeneste i Majestættens skib.

Da jeg var kommet mig lidt over overraskelsen, fortsatte Orlogskaptajnen:...

"Chefen for DANNEBROG, Kommandørkaptajn Lembcke har meddelt mig, at
han gerne vil tale med Dem, så De kan betragte Dem som fritaget for videre
tjeneste i dag. DANNEBROG ligger ude i pælene."

Hvad jeg tænkte på, da jeg efter mødet hos Orlogskaptajn Kaalund, gik ud
over Hønsbroen mod Kongeskibet, erindre jeg ikke mere, men mine tanker
har sikkert kredset omkring problemerne med hensyn til ekstraanskaffelser
af uniformer med særlig henblik på messejakke og andre effekter, som en
reserveofficer ellers ikke var forpligtet til at anskaffe.

Da jeg meldte mig ombord til 3. kommanderende, Kaptajn løjtnant Brammer,
fik jeg at vide, at chefen var i land, men at man ventede ham ombord snarest,
men da jeg skulle være 2. navigationsofficer under Brammer, mente han, at

jeg kunne fordrive ventetiden med at gå op på broen og sætte mig ind i dens indretning og alle apparaturerne. Da et af skabene var lukkede meddelte jeg det til Kaptajnlojtnant Brammer, som sagde, at jeg kunne gå ned i de kongelige saloner og bede skibbyggerkvartermesteren, som i øjeblikket arbejdede der nede, og bede om at låne nøglen til skabet.

Overordentlig korrekt gik jeg ned og forespurgte den ældre kvartermester, om der var mulighed for at låne den omtalte nøgle. Jeg blev meget kontant afvist af kvartermesteren, "det havde han sgu ikke tid til, så det kunne vente". Korrekt trådte jeg atter af og meddelte 3. kommanderende, at "det havde kvartermesteren sgu ikke tid til, det kunne vente"....."Ja så", sagde Brammer, "sagde han det, kom lige med mig". Da jeg, ledsaget af Kaptajnlojtnanten atter ulejlighedede kvartermesteren, anførte Brammer: "Kvartermester, må jeg præsentere skibets nye fjerdekommanderende fra på fredag, søkadet Bang". Nu var der ingen hinder for at jeg kunne låne nøglen til det omtalte skab oppe på broen. men kvartermesterens aversion mod denne kadet, kunne han ikke helt skjule. og den varede ved under hele togtet med DANNEBROG.

Jeg forstod meget vel kvartermesterens reaktion. Her ser man en ældre, vel-tjent befalingsmand, som i tjenstlig henseende besad en erfaring, som lå langt til luvart af den marineerfaring, som denne grønne kadet besad, og som kvartermesteren den ene dag var tjenstlig foresat for, og som han den næste dag - på grund af en eksamensmæssig baggrund - pludselig "skal hilse på". Jeg forstod ganske vel kvartermesteren, men det er altid uklogt at optræde nedladende og afvisende, som kvartermesteren gjorde i denne situation, en sådan optræden kunne give bagslag, såfremt den forurettede finder på at benytte sig af det. Til gengæld ville det også være særdeles uklogt, såfremt kadetten - nogle få dage senere - ville udnytte dette systems muligheder for revance. I hvad jeg ej heller gjorde.

Da chefen, Kommandørkaptajn Lembcke lidt senere kom til borde, gav jeg ham nogle minutters "pusterum", inden jeg bankede på døren til chefens beboelse oppe under broen. Jeg hørte et snerrende "Kom ind", og ved min indtræden i chefskahytten stiftede jeg her bekendtskab med en af min marineepokes mest legendariske skikkelser, og en officer, som jeg kom til at nære den største respekt og beundring for.

Han var ved at tænde en cigaret, da jeg i stram retstilling stod overfor min kommende chef: "Søkadet Bang melder sig". I hans drævende stemme, som jeg skulle komme til at stifte nærmere kendskab med i de kommende dage lod: "Sæt Dem ned kadet Bang, skænk Dem et glas sherry - jeg har her kaldt Dem herud, fordi jeg gerne vil høre lidt om Deres baggrund, inden De kom i Søværnet. De vil jo få et stort ansvar i Deres tjeneste her ombord, hvor har De sejlet før"? Jeg har sejlet både på det fjerne Østen og i europæisk fart, men mest i grønlandsfarten under sejl". "Det lyder sågu lovende, ja det gør, det

lyder sgu lovende". Det var ikke første gang jeg fornemmede en sådan respekt for grønlandsfartens søfolk, men det var første gang jeg fik tilkendegivelsen fra et så kompetent hold.

"De skal jo have selvstændig vagt med et ret så stort ansvar", fortsatte chefen. "Hvad vil De gøre, hvis de under letning tjunrer nede på bakken og taber ankeret?" - "Jeg ville bakke fuld kraft", svarede jeg prompte. "Glimrende", bemærkede chefen og fortsatte: "Jeg havde tænkt mig, at De skal være messeforstander". En rød advarselssol blussede i min bevidsthed, for chefen spiste i officersmessene, og det ville være en yderst krævende opgave, som jeg slet ikke var hverken var uddannet til eller forberedt på. Jeg mumlede: "Jeg melder chefen, at det er jo ikke det, jeg er allermest fern til".... "Nej, det kan jeg tænke mig," replicerede chefen, "De kan jo prøve at få Brammer til at påtage sig det, så kan De jo aflaste ham på andre områder".

Efter samtalen med min kommende chef, talte jeg med Kaptajnlojtnant Brammer, som overraskende nok indvilligede i at påtage sig messeforstanderjobbet, medens jeg aflastede ham for alle de ekstraopgaver, som følger af at være skibets navigationsofficer.

Efterhånden som det rygtedes i officerskredsene, at en reserveofficer for første gang skulle gøre tjeneste i DANNEBROG, fik jeg et væld af gode og velmenende råd om, hvordan jeg skulle gebærde mig ombord, for Kong Christian kunne være meget krævende og nøjeregnende, og jeg skulle vide, at Majestæten kom på broen - nøjagtigt klokken 0800 - når vi var til søs, og når han udbad sig skibets position, så skulle jeg med en påserspids nøjagtighed vise Majestæten, hvor han befandt sig.

Alle disse velmenende råd og anvisninger bekymrede mig en hel del i begyndelsen, men efterhånden som jeg tænkte nærmere over sagen, så kom jeg til det resultat, at man havde valgt mig til denne post, fordi jeg var, som jeg var. Såfremt jeg fulgte alle disse gode råd, så ville jeg blive et helt andet menneske, end ham de havde udset til posten som skibets fjerdekommanderende. - Jeg lagde mig især det første møde hos chefen, hvor han på ingen måde havde søgt at give mig gode råd - på sinde. Han havde blot ønsket at vurdere mig, som jeg var. - Jeg besluttede at forblive, som jeg var, men var selvsagt glad for den interesse, min udstikning til DANNEBROG havde vakt.

Ved Kongeskibets kommandohejsning og ved kongefamiliens ankomst ombord holdt Majestæten en tale for officererne. Under denne tale fik jeg nogle særlige linier - Kongen anførte, specielt rettet til mig, at jeg havde en særlig forpligtigelse til at repræsentere mit korps på en måde, som korpsset kunne være tjent med.

Skibet lå i Bøje I og agterfortøjet ind til Lestakaderne ved kasernehavnen med en splinterny manillatrosse. På den første afsejlingsdag var vi kun bekendt med, hvornår Majestæten ville sejle, men ikke hvor han ville hen. Det holdt han hemmeligt, indtil skibet befandt sig i Kronløbet og således kunne sejle nordover gennem Sundet eller sydover gennem Drogden.

Denne særlige adfærd hos Majestæten havde man taget højde for, ved at jeg blev beordret til at fremlægge samtlige søkort på broen for begge muligheder. Det var min opgave som 2. navigationsofficer at sørge for, at alle kort var rettede og perfekte. Chefen var helt fortrolig med Majestæstens adfærd og lod sig ikke på nogen måde anfægte. I det hele taget har jeg i den periode, hvor jeg har gjort tjeneste under Kommandørkaptajn Lembecke aldrig fornemmet, at han havde ladet sig "gå på" af noget som helst, han var den mest blændende dygtige manøvrer og den mest kølige og - af kritiske situationer - mest uanfægtede leder og somand, jeg i mit liv har oplevet - alt dette hans elskede monokkel og ofte kyniske optræden til trods. Ikke mærkeligt, at Majestæten i så mange år ønskede ham som chef for sit skib.

Blot een eneste hændelse har jeg i årene efter spekuleret på årsagen til uden at kunne finde denne. Måske er det, fordi denne hændelse så klart har haft betydning for min karriere i den kgl. Marine.

Denne hændelse indtraf på den aller første afsejlingsdag, hvor vi havde Majestæterne og Prinsesse Ingeborg ombord.

Jeg havde ansvaret for agterskibet under manøvrerulle, og således også ansvaret for at den splinternye, ret svære manillatrosse blev kastet behørigt løs. Når signalet kom fra broen, en ikke særlig omstændelig opgave, men den skulle vise sig at blive ret så kompliceret, for der kom nemlig intet signal fra broen om at "lade gå agter". I stedet horte jeg pludselig til min meget store overraskelse, at de to skruer under mig begyndte at murre, og den svære manillatrosse totnede uheldsvangert op. Uden at afvente ordren fra broen, råbte jeg til mit mandskab på agterdækket "Lad gå", og trossen begyndte - efter at være kastet løs fra pullerten - at hvirvle rundt med store kinker på grund af skibets fremdrift. En af kinkerne gjorde tydelige tegn til at blive fanget af af kæben i teaktræslønningen, og jeg skreg til en værnepligtig "Kast kinken op over lønningen og ud af kæben", men han stod og fjumrede, hvorefter jeg sprang til og fejede ham væk, mens jeg, med opbydelsen af alle de kræfter, jeg havde i behold med blodende knoer og rifter i uniformsbukserne, fik kastet kinken ud af kæben. Med et lettelsens gisp så jeg tampen af trossen med den uregerlige "krølle" forsvinde ned i vandet med et plask, hvor kaserne's motorbåd bjergede den trosse, som kunne have betydet afslutningen på min karriere i Søværnet. Hvis kinken havde sat sig fast i kæben på lønningen, havde den svære trosse trukket hele den smukke teaktræslønning ud af skibet. Her ville det ikke have

nyttet noget som helst, såfremt jeg ved en efterfølgende sag havde fremført, at der ikke fra broen var kommet nogen ordre til at "lade gå agter" til trods for, at jeg stod klinet op ad telefonen for at afvente denne ordre. I stedet begyndte skibet at gå an.

Der ville nok også være en og anden ældre søofficer, som ville have fremført, "Der kan man se" til trods for, at en reserveofficer med flere års søerfaring, netop ville være den rette til at tackle en sådan situation.

Jeg spekulerede meget ofte senere på, hvad årsagen til den manglende ordre til agterdækket skyldtes. Formentlig var chefens ordre af en eller anden årsag ikke blevet udført, for 3. Kommanderende var nede på fordækket, da fortojningen til Bøje 1 blev kastet løs. Forklaringen "are blowing in the wind", og det gik da også - heldigvis - godt.

Chefen var en blændende manøvrer. Det blev jeg vidne til ved vort første anløb af Aalborg med Majestæten om bord. Såfremt Kongen havde bestemt, at ankomsten fandt sted klokken 1000, så betød det klokken 1000 og hverken et minut før eller senere, for det kunne betegnes så malende, at på det fastsatte tidspunkt lå udgangen på agterdækket - i den foreliggende situation - nøjagtigt ud for den røde løber, som man fra byens side havde udlagt, og på slaget 1000 trådte Majestæten ud gennem udgangen og trådte ud på loberen til bådsmandspibens trillen. Det var derfor chefens opgave, at tillægningsmanøveren var tilendebragt og officers "geledet" med honor var klart inden døren fra salonerne blev åbnet, således at Majestæten ikke skulle vente.

Tillægningsmanøveren foregik da således: Klokken 0945 løb DANNEBROG ind mod tillægningskajen med ret anselig fart. Klokken 0947 slog chefen "Fuld bak" på udvendige skrue - klokken 0950 slog chefen "Fuld bak" på indvendige skrue for at tage agterskibets udsving fra. Klokken 0955 slog chefen "Vel i maskinen", tog sine hvide handsker på og gik i værdig kadance ned til døren på agterdækket. klokken 0958 trådte chefen ned ad trappen til agterdækket kastede et vurderende blik på alt - bogstavel talt alt - på agterdækket herunder det opstillede officersgeled, hvor han klokken 0959 trådte ind på flojen, og klokken 1000 åbnede døren til de kongelige saloner, og Majestæterne trådte ud på den røde løber.

Efter at Majestæterne var gået fra borde, vendte chefen sig mod mig og sagde på sin vante drævende facon: "Hvordan gik fortojningen her nede"? "Det gik godt", svarede jeg, men der var ikke plads til flagspillet for Kobenhavnerdamperens stævn, så jeg måtte lade splitterne udtage af flagspillet, så vi kunne trække flagspillet ind og sætte det ud igen, da vi var kommet klar af stævnen på Ålborgbåden". Chefens svar var kort og lakonisk: "Det regnede jeg også med

Sådan var chefen for Kongeskibet. Jeg kom senere til at spekulere på og få en lille mistanke om, at min chef måske havde vurderet situationen på tilsvarende måde, da han begyndte at "gå an" fra Boje 1, inden han havde givet ordre til at lade agterfortøjningen gå.

Mit indtryk var, at intet kunne bringe Kommandørkaptajnen ud af fatning. Efter nogle dages ophold i Aabenraa, hvor Majestæterne havde været rundt til landsdelens seværdigheder, havde jeg haft den store oplevelse, som "Lille Løjtnant" at være Dronningens særlige ledsager. Under kørselen med Majestæternes store Rolls Royce sad Kongen altid i bagerste højre sæde, mens Dronningen sad i venstre sæde. På det lille sæde var den jourhavende adjutant placeret, og han var den dag, jeg vil beskrive, en ritmester. Jeg var placeret på det lille sæde foran Dronningen. Chefen sad ude foran ved siden af chaufføren med den karakteristiske monokkel i øjet. Skyderuden ind til Majestæterne var lukket, da Kongen pludselig lænede sig ind mod Dronningen og udbrod: "Dini, hvad er det nu borgmesteren hedder i Kristiansfeldt"? Hendes Majestæt crindrede det ikke, hvorefter adjudanten hektisk åbnede skyderuden ud til chefen og sagde febrilsk: "Herr Kommandør, Herr Kommandør. Hans Majestæt ønsker at vide, hvad borgmesteren hedder i Kristiansfeldt". Chefen klemte sin monokkel fast, vendte sig og drævede: "Det ved jeg sågu ikke, sig han hedder Pedersen". Adjudanten blev ildrød i kinderne, men Kongen fik et latteranfald, så det rystede i hele vognen. Jeg blev her klar over, at min chef havde et frisprog overfor Majestæten.

Afsejlingen fra Aabenraa var fastsat til klokken 19 samme aften. Det var mig, der havde vagten på broen, og da det var min første vagt på en bro overhovedet, kunne jeg ikke helt skjule, at jeg var ovenud spændt, men jeg forventede, at chefen ville være på broen under hele min vagt, men sådan skulle det ikke komme til at gå.

Da havnemanøvren var overstået, og vi var under gang, hørte jeg chefens velkendte drævende stemme: "Så er skibet Deres, Løjtnant. Pas på ved Tvinsbjerg, der er ikke megen plads - Varsko mig, når vi er ved Lillebæltsbroen". - Mit "Javel", kunne ikke helt dække min sindstilstand. Det var den største tillid, der nogen sinde er vist mig. - Foruden Majestæterne havde vi også Prins Knud og Prinsesse Charoline Mathilde ombord.

Da chefen gik ned fra broen, efterlod han med et meget stort ansvar, men jeg var aldeles sikker på, at det var bevidst.

Et sådant ansvar ville aldrig blive vist af en koffardikaptajn overfor en ung styrmand på hans første vagt på broen. Her er kaptajnerne tilbøjelige til at "sidde på sokortene" og ikke tiltro den unge noget som helst.

Jeg var - inderst inde - stolt over den tillid, chefen viste mig ved - selv= stændigt - at sejle det hvide skib op gennem ret så snævre passager i Lille= bælt. Jeg var dog ikke i tvivl om, at chefen har haft opmærksomheden rettet imod min håndtering af - især passagen af Tvinsbjerg snævringen ved As= sens - gennem sine køjer dernede i chefsbeboelsen.

Jeg var derfor meget omhyggelig med fyrlinepassagen af det kritiske sted. Mine bedsteforældre boede ved "Hindsgauls Bro", og fristelsen til at sejle gennem Fænosund var stærk, men der trak jeg grænsen for min frimodighed. Jeg er ikke sikker på, at en sådan gestus var blevet anerkendt.

Kort før vi passerede Lillebæltsbroen , ringede jeg op til chefsbeboelsen og meldte vor position. Et drævende "Det er vel", afsluttede min "Eksamensop= gave".

Efter afslutningen af et længere "Klitgaarden" ophold, ville jeg afprøve den meget betegnende positionsmelding til Majestæten , da jeg på vagten under forlægningen på morgenvagten til statsrådet i København præcis klokken 0800 så Majestæten træde ind på broen.

Jeg rettede op med et "God Morgen, Deres Majestæt", og modtog et "God Morgen lille lojtnant", hvorefter Majestæten gav sig til at gå nogle ture frem og tilbage på broen. - Så kom øjeblikket, da alle de ældre, velmenende offi= cerers gode råd med passerspidsen skulle vise sig. - Jeg stod ved kortbordet. da Kongen sagde : "Hvor er vi så lille lojtnant" ? Jeg bøjede mig hen over kortbordet og pegede med fingeren : "Vi er der, Deres Majestæt". Kongen nikkede, ":Nå det er udmærket", så fortsatte Majestæten til min store overra= skelse : "Jeg så De var i land i går lille lojtnant, hvor var De henne ""? "Jeg var i Hjørring Deres Majestæt" "I Hjørring, hvad laver en somand i Hjørring" ? "Jeg ville besøge min fars gamle mostre, Deres Majestæt, men de var ikke hjemme. De var taget på badestrand i Lonstrup". "Det må jeg si= ge". udbrød Kongen, "hvor gamle er de damer",----- "Den ene er 80 år den anden er vist 82 Deres Majestæt".----- "Og så på badestrand i den alder - vil De hilse de raske damer fra mig og sige, at de er nogle raske piger".

Jeg kunne herefter ringe til de gamle mostre og sige, at jeg skulle hilse fra Kongen og sige, at I er nogle raske piger". Det var en telefonopringning, som overraskede de gamle damer.

Kongen var - som bekendt - en meget ivrig sejlsportsmand. Hans store lo me= ter kutter "Rita" var en hyppig deltager i væsentligste kapsejlingsarrangemen= ter.

Den store sejlsportsbegivenhed "Øresundsugen" indtraf netop i den periode, hvor jeg gjorde tjeneste i "DANNEBROG". Ugen afsluttedes med et stort bal på Amalienborg. Selvfølgelig havde jeg vagt den dag, det indtraf, men også her mærkede jeg chefens "Finger i spillet", idet han til næstkommanderende bemærkede, at Brammer kan altid få den chance, det kan Bang ikke, så sorg for at Brammer tager vagten den aften.....

Jeg folte mig meget generet af dette overfor Kaptajnløjtnant Brammer, men det behøvede jeg slet ikke, for han ville meget gerne være fri.

Det blev derfor mig, som fik oplevelsen.

Der var derimod en anden officer, som det ikke rigtigt passede, nemlig intendanten. Jeg fangede ad omveje en bemærkning fra intendanten "Chefens favorisering af en reserveløjtnant". Nu var betegnelsen "Reserveløjtnant" afskaffet ved seneste forsvarsordning, og min grad var nu "Søløjtnant R". Intendanten var heller ikke udgået fra Søofficersskolen men fra Dæksofficersskolen, og måske netop derfor, skulle jeg kanøflæs af denne mand, som jeg ikke senere havde et godt forhold til og ej heller ønskede at knytte mig nærmere til.

Jeg vil ikke gå i detaljer om ballet. Kun at det for mig blev en enestående oplevelse. Jeg er derfor min chef fra DANNEBROG dybt taknemmelig for alle de oplevelser, som denne pragtfulde officerstype bibragte mig i den periode, hvor jeg var så lykkelig at gøre tjeneste under ham.

Afsnit 8.

Kontreadmiral F. H. Kjolsen.

Mit første møde med denne meget særprægede og yderst myndige officerstype indtraf, ombord i inspektionsskibet INGOLF umiddelbart efter tjenesten i DANNEBROG.

Skal jeg kort karakterisere Kommandørkaptajnen - som var den grad han havde, da han var min chef i INGOLF - så var han tilhænger af streng disciplin, og han havde en ganske særpræget måde at forfægte det på.

Det kan ikke lade sig gøre, at krigstidens- og efterkrigstidens officerer samles i selskabeligt samvær, uden at Kjolsen kommer på bane. De færreste er begejstret for ham, men jeg er nok en af de officerer, som har haft den længste tjenestetid under kommandørkaptajnen eller admiralen som jeg endte med at titulere ham.

Jeg vil betegne Admiralen som en officer med en fantastisk orden i sagerne og en udpræget sans for punktlighed og tilhænger af den gamle maritime tra-

dition, som han - især overfor hans officerer - håndbævede med særpræget ihærdighed.

Jeg blev 4. kommanderende i "Ingolf" direkte fra "Dannebrog". Vi skulle på fiskeriinspektion i Nordseen, og det var her, jeg fik mit alle første kendskab til fiskeriinspektionens mange "krinkelkroge". "Ingolf" var dog samtidig kadetskib og uddannelsesskib for sokadettlærlinge på Søofficersskolen. Jeg blev "Lærlingeofficer" og blev her pålagt et ansvar for at tildele Marinens kommende officerer deres aller første kendskab til søtjenesten. En ret ansvarsfuld opgave for en ensnoret reserveofficer. Jeg kan i denne forbindelse anføre, at flere af "mine" lærlinge endte som Admiraler. Det bibragte også mig den fordel, at jeg derved blev meget mere kendt i de ledende officerskredse, end det normalt var reserveofficerer forundt.

For at gøre lærlingene mere søvante og vante til tjenesten til søs i et orlogsskib, bestod tjenesten i de første uger af besejlingsøvelse, fartøjtjeneste, bjærgningsøvelser og ikke mindst idræt, som var en væsentlig foreteelse overfor unge mennesker, som havde tilbragt adskillige år på skolebænken. Der var meget, der skulle "brækkes op" - og det blev det.

Mit aller første intermezzo med Kommandørkaptajn Kjolsen, indtraf, da jeg - med assistance af 5. kommanderende, løjtnant Pfeiffer - skulle øve et hold lærlinge i at affire et af vore større fartøjer stod et par lærlinge og fumlede ved klampen ved den agterste affiringstalje. Jeg bad Pfeiffer om at "stå i forhånd" ved klampen under affiringen, mens jeg tog mig af den forreste klampe. Chefen kom forbi, mens det stod på, kiggede lidt på affiringen og snærrede til mig: "De skal lade lærlingene selv affire båden". Jeg kunne ikke nære mig for at gå chefen imod og sagde: "Hvis chefen ønsker at vi svamper fartøjet, så vil jeg lade lærlingene foretage affiringen, men hvis chefen ønsker, at lærlingene i den første tid skal se, hvordan et fartøj skal affires, så må vi vise lærlingene, hvordan det skal gøres." Jeg fornemmede kun en vrissen, da Kjolsen forlod stedet.

En dag var vi gået til ankers i Aalbæk bugt, og havde ligget der i halvandet døgn. En af vore lærlinge sad oppe i tonden som udkig. Dette var nærmest for at øve dem i en udkig's pligter, at vi placerede dem oppe i tonden på forkant af masten. Pludselig gjaldede udkiggens præj der oppe fra "Land forude". Alle, der hørte dette præj, stivnede, for i betragtning af, at vi havde ligget til ankers tæt under land i næsten 2 døgn, så føltes det lidt mærkeligt, at lærlingen deroppe præjede "Land forude". Vi håbede vist alle, at Kjolsen ikke havde hørt præjet, men vort håb viste sig ikke at holde stik. En velkendt snærren oppe fra brovingen fjernede definitivt vort håb. "Få ham ned". Lærlingen blev bragt ned på infirmeriet, hvor lægen kort efter gav sin vurdering "Midlertidig nervesammenbrud forårsaget af eksamenslæsningen". Et fartøj blev meget hurtigt afsendt til Skagen med lærlingen, der havde land forude, ledsaget af skibets læge. Lærlingen blev "normal" efter en kort rekreation, men han kom ikke senere på Søofficersskolen.

Efter en passende periode i Nordsøen blandt sværme af danske og især hollandske fiskefartøjer, hvor især en hollandsk trawlers utilstedelige adfærd overfor en dansk kutters redskaber, gjorde det hensigtsmæssigt at anløbe Amsterdam for at bringe sagen fort retten.

Ved ankomsten til Amsterdam blev vi modtaget af den danske generalkonsul Kjol-

sen lagde overordentlig stor vægt på, at generalkonsulen blev modtaget på den reelle orlogsmæssige maner. Men da honnorreglementet ikke hjemlede det vi i Marinen kalder for skæpperæer - bestemte honnorsignaler - snerrede han, da næstkommanderende spurgte, hvad vi skulle honorere ham med. "Så blæs en eller anden marchemelodi, han har ikke forstand på det alligevel". Derfor fik Generalkonsulen med opmarcheret skansevagt med hornblæser en gjaldende marchmelodi, præsteret af en yderst habil "hornhyler" og 12 strunke, velpudsede og pibelebehandlede lærlinge i skansevagten, vor chef var tilfreds.

Til trods for, at Kjolsen altid var særdeles nøjeregnende med det korrekte ceremonielle reglements nøje overholdelse, så blev det konstateret under besøget i Amsterdam at generalkonsulatet, og dets tilknyttede embedsmænd ikke havde helt den samme opfattelse af orlogsmæssig pli.

Ved en middag, som Charge d'Affairen afholdt for skibets officerer med Kjolsen i spidsen. Værten modtog os på trappen til villaen med den ene hånd i lommen, da han bad "Velkommen". Dette irriterede især næstkommanderende, som blev enig med I. Mester om, at Charge d'Affaires hånd måtte være skudt af under krigen. Da han imidlertid under middagen lod den lækre steg vederfåres sin ret med fuld udnyttelse af begge hænder, og da diplomaten ivotrigt havde et irriterende og bedrevidende adfærd, steg især næstkommanderendes modvilje imod ham for at kulminere ved kaffen, da næstkommanderende, suppleret af sine så velkendte pantomime bevægelser udbrod så højt, at Kjolsen kunne høre det "Det siger jeg, Nyborg, nu tæver jeg ham", hvorefter chefen lavmælt snerrede til I. Mester: "Få ham ned om bord". Det ville jo ikke rigtig harmonere med Kjolsens ønske om formaliteternes korrekte overholdelse, hvis hans ellers så elegante næstkommanderende ville give sig til at tæve en højtstående ambassadeembedsmand.

Nyborg Christensen var I. Mesters reaktion var prompte. Han bøjede sig hen over næstkommanderende stivede skjortebryst og lod flittigt en ellers dejlig Cognac fordele sig ud over kjolebrystet. Dette klarede de diplomatiske forviklinger.

Efter en kort periodes inspektion i Nordsoen hvor vi kontaktede et antal danske fiskere, blandt dem var Gajhede, som var det første offer blandt vore fiskere ved en mineeksplosion gik vi ind til Grimsby, hvor vi lå en week-end. Vi konstaterede her, at Englænderne var begyndt at bygge beskyttelsestrøm, man frygtede, at krigen ville komme.

Vi modtog - ikke uventet - et telegram fra Søværnskommandoen, at vi omgående skulle afgå til København. Kjolsen, der jo var en yderst habil historiker, samlede alle skibets officerer og holdt en virkelig tankevækkende redegørelse for den øjeblikkelige udenrigtpolitiske situation, og han lagde ikke skjul på, at

han ventede et krigsudbrud i de nærmeste dage. Efter at vi var afgået fra Grimsby, holdt vi med højeste fart mod Skagen. På agterdækket havde vi et stort orlogsflag spredt ud, holdt fast af kraftige lodder.

Ude i den vestlige kiming observerede vi kraftige rogfåner - Royal Navy var begyndt at "bringe sig i stilling".

Umiddelbart efter vor ankomst til Holmen erklærede England/ Frankrig Tyskland krig den 1. september 1939. Den danske regering etablerede Sikringsstyrken, men allerede den 21. november blev det fra regeringen officielt meddelt, at man havde udlagt minespærringer i Storebælt og i Lillebælt, og "Ingolf" blev beordret til Storebælt som vagtskib ved minespærringen på torn med en anden enhed - som østest "Ividbjørnen".

Det var uhyre magtpåliggende, at vi sørgede for, at intet skib styrede ned i de officielt etablerede minelinier, der var etableret imellem Albuen på Lolland og Langeland med en gennemsejlingsåbning i midten af spærringen.

Vi skulle være særdeles omhyggelige med at afvise de skibe.

I det meget befærdede farvand Kjølsen var her yderst aktiv i bestræbelserne for at holde vagtcheferne til vinden, og hans karakteristiske snerren hørte mere og mere hyppigt på broen.

Under sejladserne til Storebælt var en af vore lærlinge på udkig i tonden, mens løjtnant Pfeiffer var vagthavende på broen. Ude om styrbord havde jeg observeret en af vore mindre minestrygere, og jeg hørte Pfeiffer præge højlydt: "Krigsskib foran for tværs om styrbord". Umiddelbart herefter hørte jeg Kjølsens meget karakteristiske stemme forment af hans velkendte overbids tandsæt: "Løjtnant Pfeiffer---Det hedder orlogsfartøj - vær venlig at huske det, når De for fremtiden afgiver meldinger - er det forstået"? Pfeiffers slukorede og kuede reaktion betegnede af han yderst spage: "Javel".

Det gjorde ikke den spændte atmosfære på broen lettere, da en af Marinens "Dankok- jagere" agterfra benyttede os som målobjekt ved at foretage et broværende dyk ned over os, uden at hverken broen - og i særdeleshed udkiggen i tonden havde observeret luftfartøjet. Kjølsens ansigt blev mere stramt, end det plejede at være. Jeg stod uheldigvis nærmest, så det var mig, den meget ophidsede snerren var rettet imod. Kjølsen gjorde et kast med hovedet op mod tonden: "Få ham ned".....Jeg gik i en noget hastig gangart til talerøret til tonden. Lidt efter stod en sjælvrende lærling i stram retstilling foran Kjølsen.

Jeg mener ikke, at jeg hverken før eller senere har hørt en mand få en sådan skideballe. At lærlingen ikke blev til en klat gele på dækket foran chefen, fastede jeg ikke.....Han blev dog senere - meget senere - Kommandør, men den fremtidsvision havde han afgjort ikke den dag.

Men for - ganske kort - at vende tilbage til "Årsagen til at vi skulle være så påpasselige med at "uvidende" skibe ikke sejlede ned gennem vore spær-
ringer". Denne Årsag var, at der lå meget få miner i linierne. Vort forsvar
havde igennem så mange år været underkastet den socialistiske/radikale ned-
skæring af forsvarsbudgetterne, hvad der selvsagt også gik ud over behold-
ningen af de kabelminer, som - viste det sig - havde holdt Danmark ude af den
første verdenskrig-

Det var derfor magtpåliggende for os at forhindre skibe - og specielt tyske or-
logsenheder - at bevise, at der i realiteten ikke var så overvældende meget bag
de danske erklæringer om "etablerede minespæringer" ved simpelthen at sej-
le uskadte ned gennem spærringerne.

En ellers så fredelig dag hvor der ikke var meget "anstrog" af krig i verden,
kom en tysk krydser "Leipzig" brølende nord fra, tilsyneladende uden at vide
noget om vore spærringers eksistent. Hans kanontårne var bakeset ud i kampbe-
redskab, og han reagerede ikke på vore stopsignaler, hvor vor artilleriofficer
løjtnant Pfeiffer, fik ordre til at afgive varselsskud med vor - dertil beregnede
57 mm PK. - Desværre skete der det for Pfeiffer meget uheldige, at han glemte
at fjerne kanonens spejl inden skuddet hvad der, da skuddet blev afgivet, re-
sulterede i, at alle Chefens vinduer i styrbord side i kanonens nærhed blev
blæst ud.

Den ventede dommedagsexplosion udeblev forunderligt nok, men det skyldtes
sikkert, at chefen var optaget af at få den tyske krydser på rette vej - og det
lykkedes i hvert fald.

Pfeiffers "blunder" var utilgivelig, idet han stadig burde have halt vor artille-
rilerers kraftige advarsler om resultatet af at glemme en kanons spejl ringen
de i ørerne.

Den 16/12 1939 blev vi beordret ind til Faaborg, fordi vor chef, kommandør
kaptajn Kjolsen skulle fratræde og afløses af Kommandorkaptajn P. Scheibel.
Jeg erindrer, at jeg - under middagen dagen forinden - holdt - afskedstalen
for chefen. Denne tale blev holdt "af hjertet", for vel kunne Kjolsen undertri-
den være umanerligt hysterisk, men jeg respekterede ham for hans retlinethed,
han orden og punktlighed og hans minutiose håndhævelse af Marinens gamle
traditioner. Skæbnen ville, at jeg senere på Grønland på 60 års fødsel - dagen
for min chef, Kontreradmiral Kjolsen, også skulle holde talen for ham, og her
mindede han mig om min tale for ham i Faaborg, da han slog på en maskinte
legraf for sidste gang. Der var gået mange år imellem disse to taler, og meget
var sket i mellemtiden, om dette vil jeg vende tilbage senere.

Vi fik således i Faaborg en ny chef - en helt anden type end Kjolsen. Jeg er lidt ked af, at jeg ikke formår helt at sætte ham på "positivsiden" i min beretning. Han var på ingen måde den handlekraftige chef, vi havde haft, og min nagende mistanke om, at der bag begivenhederne i forbindelse med besættelsen var noget "luskeri", som vor generation ikke har kunnet afdække, og som formentlig først bliver afklaret, når P.Munch.s båndlagte efterladenskaber bliver givet fri.

Mange af de hændelser, som gav mistanker om den slags tanker, var jeg selv iagttaget af fra "første parket". En af disse mistanker, som aldrig vil kunne bevises dukkede op igen og igen.... Hvorfor skulle denne handlekraftige og kontante chef, som Kjolsen vitterligt var, afløses fra chefsposten i den vigtige enhed i Storebæltspærringen, som ville være den første militære forhindring,

hvis en annekktion af Danmark skulle foretages? Hvorfor blev Kjolsens afløser en mand som Scheibel, der slet ikke havde Kjolsens format?

Igen dukker denne mobydelige mistanke op.... Var man i ledende politiske og militære kredse allerede på det tidspunkt vaklende overfor reaktionerne, hvis den store sydlige nabo ville invadere Danmark? Var det - af den grund - magtpaliggende, at styrkechefen i Storebælt var "vag" og derfor ikke ville sætte hårdt mod hårdt - uanset konsekvenserne - som man kunne have mistanke om, at Kjolsen ville? Svaret er "Blowing in the wind".

På den anden side må man også søge at aflægge "Vikingeadfærden", som vi slet ikke havde magt til at håndhæve. For havde styrkechefen i Storebælt åbnet ild, da han ikke fik sine forholdsordrer, var visse dele af København blevet bombet af det tæppe af tyske bombemaskiner, som hang over hovedstaden hin morgen. Styrkechefen havde sikkert ikke vundet laurbær af en sådan handling, men i hele den vestlige verden ville man sikkert undlade - som referaterne af en boksekamp - at sige "Han gik i gulvet som en Dansker".

Der er mange ting, man som indbygger i et lille land, må affinde sig med - men det var her at Kjolsen havde svært ved at falde ind i geledet. Marinens ældgamle traditioner hjemlede ikke valenhed og "give op" mentalitet-

Jeg føler mig ikke tiltalt af en chef, der om natten kommer listende op på broen og forinden lukker varsomt op for kosteskabet for at se, om vagtchefen sidder der og sover. En sådan handling nedsætter respekten for en chef, i særdeleshed, hvis vagthavende officer ude fra brovingen forundret havde iagttaget chefens adfærd. Ej heller har jeg respekt for en chef, der efter at OK Quistgaard havde af givet den alarmerende melding om tyske infanterister ombord i en lille bugserbåd - i stedet for at negligere ordrene om ikke at anvende radioen til afgivelse af en så alarmerende melding, Chefen sendte "Glenten" ind til

Spodsbjerg med den melding til flådeledelsen, som kunne have været en meget betydningsfuld advarsel til de ansvarlige myndigheder om en trusel imod Danmark. En handlingskraftig chef som Kjolsen ville aldrig have forsinket en så vital melding ved at sende torpedobåden ind til Spodsbjerg for at afgive meldingen over kabeltelefon. Kjolsen ville have givet meldingen med højeste prioritet over radio, uanset forbud mod at "omtale krigsførende magters bevingelser" via radio. Om det så - som situationen udviklede sig - havde betydet noget som helst, er en anden sag. I hele udviklingen hin skæbnsvangre morgen er udførligt beskrevet i min bog "Optakten til 9. april". Dette spørgsmål vil der for ikke blive berørt yderligere her. Dog vil jeg ikke her undlade at anføre i disse linier, at da "Ingolf" lige omkring midnat imellem 8. og 9. april var blevet mistænkeligt indkredset af store tyske hjælpeekvadsere, overlod Scheibel vagten i disse kritiske - og ret alarmerende - timer til en ung ensøret reserveofficer - in casu mig - og gik til køjs. Kjolsen ville aldrig have handledes således. Her så man tydeligst forskellen imellem disse to officerstyper.

Da "Ingolf" efter handlingerne i Storehølt den 9. april blev forlagt til Svendborg og derfra blev beordret til Holmen, havde jeg vagten på broen, da vi - for sydgående - passerede Kronborg var løjtnant Pfeiffer samt chefen på broen. Nærmest for at høre chefens reaktion, udbrod jeg så højt, at både chefen og Pfeiffer kunne høre det." Nu er det kun et par grader baghørd over, så ligger vi i Helsingborg". Chefen stivnede: "Mine herrer, det bliver over mit lig". hvorefter han i hast forlod broen. Kort tid efter vendte han tilbage og lagde sin tjenestepistol på bordet foran sig.

En dansk søofficer tillod sig at true to af sine loyale officerer med våben på grund af en irrelevant bemærkning, som han burde have haft et chefskendskab til at vurdere.

Uanset, hvad Kommandørkaptajn P. Scheibel har tilføjet i sin biografi i bogen "Danske Søofficerer", hvor han især har fremhævet den ros og påskønnelse han modtog af Søværnschefen efter "9. april". Alt bærer et tydeligt præg af en nagende mistanke i hans eget sind om hans handlingers overensstemmelse med "flådens glørværdige traditioner".

Nu skal disse linier ikke blot opfattes som en nedsabling af Scheibel som chef for hans optræden den 9. april for netop denne optræden, som var præget af søofficerens indgroede loyalitet overfor foresattes ordrer uanset at disse ordrer - eller manglende sådanne - kunne få mærkbare konsekvenser for landet som sådan. For - som tidligere anført - hans tilbageholdende adfærd havde måske forhindret en bombing af Hovedstaden.

Alt, hvad der skete hin morgen, var så komplekst og umuligt at tyde, at det

måske oven i købet ville have været katastrofalt, hvis Kjolsen hin morgen havde været chef for vagtstyrken i Storebælt, for han havde næppe affundet sig med at vente på den forholdsordre, som foresatte myndigheder - måske med forsæt - ikke gav styrkechefen .

Men da dette afsnit omhandler Kjolsen, må interessen nok rettes mod denne bastante personlighed, som man jo sendte til Berlin som marineattaché, og hvis kontante advarsler, som bekendt blev ignoreret af Regeringen og i særdeleshed af Udenrigsministeren, den herostratisk berømte doktor P. Munch. Ved etableringen af "Den Parlamentariske Kommission", som havde til formål at finde ud af, hvem der havde ansvaret for den tyske besættelse, måtte man vitteligt forundres over, at den bogstavelig udelukkende var sammensat af politikere, netop de personer, som netop havde dette ansvar . Her blev Kjolsen indkaldt som vidne, men det udviklede sig så grotesk, at han under forklaringer om advarselne til Regeringen om en forestående tysk besættelse, nærmest blev "anklaget", specielt af Rasmus Hansen, derfor gjaldt det nok for denne politiker, da han blev Forsvarsminister, om at "få Kjolsen på afstand". Derfor blev Kjolsen i 1951 sendt til Grønland som Chef for Grønlands Kommando og Island Commander Greenland.

Jeg sad da i Marinestabens M-sektion under KK Groth. Mit arbejdsområde var bl.a. armeringen af vore skibe, og det var i sandhed en kringlet affære, ikke mindst fordi cheferne derude på Holmen kunne være lidt vanskelige at "dansen med". Da der begyndte at versere rygter om, at Admiral Kjolsen oppe på Grønland søgte en operationsofficer, spurgte jeg min chef KK Groth, om han kunne gå ind for, at jeg "lagde billet ind". Groth gik videre til Admiralerne med denne anmodning, og også de gik positivt ind for det. Jeg havde da sidset ved mit - meget travle - skrivebord i ca. 3 år, og alle undte mig vist nok lidt luftforandring, for faststående skriveborde har ikke altid været min "Kæphest". Da Kjolsen kort efter kom til Danmark på tjenesterejse, og da allerede da havde modtaget Søværnskommandoens forslag til hans kommende operationsofficer og havde bifaldet dette, blev jeg kaldt over til Admiral Kjolsen i hans Nyboderlejlighed.

Jeg var jo ganske godt kendt af Kjolsen på baggrund af min tjeneste under ham i "Ingolf". Samtalen med Admiralen formede sig derfor nærmest som en orientering om min fremtidige tjeneste i staben på Marinestation Grønneal. Systemet var, at når "Island Commander" var en Admiral skulle Stabschefen være en flyverofficer - hvilket skyldtes samarbejdet med de amerikanske baser på Grønland. Derfor ønskede Admiralen en "Somand" som stabens operationsofficer.

Jeg tiltrådte tjeneste i april 1953 og sejlede op med "Julius Thomsen". Modtagelsen hos Admiral Kjolsen var bemærkelsesværdig venlig, men knap

så venlig fra stabschefen, Oberst Overbye.s side, og i særdeleshed ikke fra oberstindens side.

På Dr.Lauge Koch.s "3. års ekspedition" til Chr. X.s land på Nordostgrønland i 1932, hvor jeg selv deltog som Jungmand i "Godthaab", var Overbye løjtnant og marinellyver, og sammen med løjtnant Münter fløj han vore marineluftfartøjer. Første aften på Gronnedal blev jeg modtaget med en drink i officersmessen. Her var - blandt de andre fruer - også fru Overbye til stede. Da jeg kom ind i messen, lod det med høj rost fra fru Overbye til stede. "Nå det var Dem, der var messedreng for min mand".....Der blev stille i messen, og officererne stirrede på mig for at se, hvordan jeg ville tackle denne notoriske provokation. Jeg bukkede for oberstinden og sagde med en lige så høj stemme: "Ja - havde Oberstinden ikke indtryk af, at jeg betjente ham tilfredsstillende" Et irriteret slag med fruens nakke bebudede "kommende krig" med Oberstinden.

Det blev tydeligt klart for såvel min kone som mig, at det ikke passede oberst Overbye, at der var kommet en sømand ind i staben som operationsofficer, og da aversioner af denne art vokser umiskendeligt hos familiens kvindelige part, stod det mig også klart, at der var to parter i denne sag, nemlig admiralinden og oberstinden, som tydeligvis ikke kunne lide hinanden, og i denne åbenbare strid, strakte fru Overbye elastikken så kraftigt, at den tilsidst bristede, oberstinden havde ikke rigtigt fattet-eller også var hendes forsøg på at være "Forstedame" på basen så mærkbare - at man ikke skal lægge sig ud med en Admiral.

Hele denne triste affære endte med, at Oberst Overbye - med familie - blev sendt hjem og erstattet af en Oberstløjtnant af flyvevåbnet, som hed Westenholtz, som var gået over i flyvevåbnet fra marinen.

Med dette stabschefsskifte afsluttedes den feminine strid på højt plan på basen, men til gengæld blussede en strid op på en hel anden front, men med den nye stabschef som "aktivator".

Selv om vor Admiral var "Island Commander", så eksisterede der intet underlæggelsesforhold fra de amerikanske basers side. Det siger sig selv, at noget sådant ikke ville kunne etableres, da Island Commanderen hverken havde kapacitet eller baggrund for at "dirigere basernes funktioner", hvilket ej heller ville kunne tolereres fra amerikansk side - selvfølgelig ikke. Admiral Kjolsen vidste ganske udmærket, at hans post som "Island Commander" kun var en fiktiv kranskekagefigur, fordi Grønland nu engang var dansk, og han intet havde med basernes taktiske funktioner at gøre. Alligevel optrådte Kjolsen særdeles kontant og myndigt overfor de amerikanske "Basecommanders", selv om disse commanders ikke havde noget underlæggelsesforhold til Admiralen

Det var imidlertid umiskendeligt, at man havde en udpræget respekt for den danske "Island Commander". - Formentlig stammede denne respekt især fra en episode, hvor Admiralen foretog et - i forvejen annonceret - besøg på NAB (Narsarssuak Airbase) med Grønlands Kommando.s underlagte Catalina luftfartøj. Da Catalinaen landede nøjagtigt til det annoncerede tidspunkt var der ingen, der tog imod Admiralen.

Nu er der en velkendt forskel på Flyvevåbnets sans for international ceremoniadfærd og Marinens. Dette er en kendsgerning både i Danmark og i USA. Admiral Kjolsen, der var særdeles kendt for at være nøje tilhænger af perfekt maritimt ceremoniel, reagerede prompte overfor denne flagrante negligering af, hvordan en Admiral skulle modtages første gang han aflagde besøg på basen - og det er aldeles ligegyldigt, om denne Admiral kom fra verdens største militærmagt, eller han kom fra en af den vestlige alliances mindste lande. Admiral Kjolsen gav omgående ordre til at lette og returnere til Grønødal. Man nåede lige inden "take off" at se nogle, tilsyneladende forvirrede US airforce officerer, komme styrtende ud af en af bygningerne - men da var Catalinaen lettet.

Hvordan denne uheldige episode fandt sin løsning, er jeg ikke bekendt med. at Basecommanderen - formentlig hjemmefra - har fået pålagt at modtage "Island Commander" med den honor, der tilkom ham.

Det har øjensynligt virket, for da Kjolsen næste gang - officielt - aflagde besøg på NAB, blev han modtaget af et honnordetachment, da han landede på basen.

Hvilke instrukser den amerikanske Basecommander har modtaget hjemmefra, er jeg - som nævnt - ikke bekendt med, men at amerikanerne havde respekt for Kjolsen er helt umiskendeligt. Admiral Kjolsen var afgjort en "passende" mand at have på den post.

På Narsarssuak air base havde man gennem nogen tid haft en "vag" Basecommander, og disciplinen på basen var blevet et problem for de amerikanske myndigheder.

Måske var netop dette årsagen til det manglende ceremoniel, da Admiralen anmeldte sit besøg på basen.

I sådanne situationer råder US airforce over nogle Colonels - nogle "strictly disciplinarians", som man sender rundt på de kritiske områder for at "rejse disciplinen".

En sådan "disciplinarian" var Colonel Frink, som kom til NAB for at afløse den vage Basecommander. Da han ankom blev der slået en meddelelse op på basen med fotografi af den nye, midlertidige Basecommander. Der stod "I am Colonel A. Frink - I want"....og derefter fulgte ti punkter, som relate-

rede til de ting, man ikke var helt tilfredse med....Efter ordren om at overholde disse "lo punkter" stod der med fremhævet skrift IF NOT. Der var uvægerligt faldet nogle hoveder - if not -.

Efter en passende tid til iværksættelse af Colonel Frink.s "restaureringsbe-
stræbelser", blev Obersten afløst af en "normal" Basecommander, der hed Colonel Osborne.

Chefskiftet på Narsarssuak basen blev markeret ved, at begge de to Ober-
ster aflagde af- og tilmelding hos Admiral Kjolsen på Gronnedal, hvor Ad-
miral Kjolsen inviterede på frokost. -

Jeg deltog i frokosten og var således vidne til den ret så bemærkelsesværdige
hændelse, som udspandt sig under frokosten, og som rygtedes helt ned til At-
lantic Fleets Headquarter i Norfolk, Virginia.

Da vi efter den celebre frokost, hvor også de to amerikanske oberstinder del-
tog, og hvor Admiralen var i strålende humor, satte vi os til rette ved kaffebor-
dene. Jeg bemærkede, at Admiralen stod ved det store panoramavindue og nød
den skønne udsigt over Arsuk fjord.

Pludselig sagde Admiralen til Colonel Frink : "Colonel... do you want to see
a whale "? Den amerikanske Oberst kiggede lidt undersøgende på Kjolsen,
som om han ville se, om Admiralen havde skænket for gæstfrit af snapsen - og
sa til sig selv, men han svarede hastigt: "I would be delighted, Admiral" Kjøl-
sen vendte sig mod mig og sagde : "Do you think it would be convenient to
show the whale in about ten minutes" ? "It is certainly up to you Admiral", sag-
de jeg og nikkede. Admiralen vendte sig om mod Colonel Frink og sagde:
"Colonel.. time is now ten minutes to two, will it be convenient to you to see
a whale should I say two o'clock". Oberst Frink så igen lidt undersøgende på
Admiralen men svarede : "Certainly, Admiral, I should be delighted".

Man nippede lidt til kaffekopperne, og da klokken manglede nøjagtigt 30 sek-
kunder i at være 2 . sås et tydeligt hvalblåst ude ved vore store krydserbojer.
Fru Frink råbte meget højt : "Arthur, did you see that"? Oberst Frink var lige
ved at rive Admiralen i armen, men undlod det, mens han ophidset sagde: "Ad-
miral, how to hell - I mean how did you do that"? Admiralen gik klukkende af
indeklemt latter med sin kaffekop hen til bordet for at få en ny forsyning.
Forklaringen på hele hændelsen var, at vi vidste, at en lille sildepiskerhval
det sidste døgn havde holdt til ude ved vor store krydserboje, som den tilsy-
neladende havde forelsket sig i. Vi havde taget tid på mellemrummene imellem
hvalens blåst (opsprojt), og det varede næsten nøjagtigt 15 minutter.

Admiralen havde bemærket et hvalblåst og to en chance på tiden, da han
spurgte Colonel Frink, om han ønskede at se en hval, og han var usandsynlig
heldig med sit skøn over "næste blåst".

Denne hemmelighed beholdt vi helt for os selv.

At hændelsen med hvalen var nået langt ud i verden, fik jeg et eklatant bevis på, da jeg var på "Naval Control of Shipping School" på "Atlantic Fleets Headquarter" i Norfolk, Virginia. Jeg blev til min forundring en dag kaldt op til "Chief of Operations" Rear Admiral Ingersoll, som gerne ville vide, om jeg kom oppe fra Admiralen på Grønland, der havde tamme hvaler gående ude i fjorden.

Det kunne jeg bekræfte.

At Admiral Kjolsen havde et temperament, som det af og til kunne være vanskeligt for ham at tyde, kunne man undertiden fremvise eksempler på.

Da "Supreme Allied Commander Atlantic" (Saclant) havde anmeldt sit inspektionsbesøg ved Grønlands Kommando på Grønmedal, stod basen på gløende pæle. Saclant - Admiral Linde D. Mc Cormack ville være ledsaget af en Rear Admiral, der var chief of Operations samt 2 Kommandorer.

Admiral Kjolsen tilbragte det meste af en dag med at tilrettelægge, kontrollere og efterkontrollere ceremoniellet, når Saclant ankom. Han ville vise den overstkommanderende i Atlanten, hvorunder Grønlands Kommando sorterede, at vel var vi en lille nation, men vi tilhørte en af den vestlige verdens ældste Mariner, og derfor måtte intet gå galt.

Skansevagten på flyverampen, officersopstillingen, "Stars and Stripes" på flagmasten, den mekaniske musik fra radiostationen (I manglen af orkester) samt antallet af skud fra bastionen, - alt blev kontrolleret - og jeg blev sat til at efterkontrollere alle de detaljer, som Stationschefen, Orlogskaptajn Edvars, stod for - alt - simpelthen alt skulle klappe, når den vestlige verdens overste flådechef, satte sin fod på flyverampen.

Og det klappede, hver en detalje klappede.

Men - der vil altid være en lille hændelse, affødt af Admirals velkendte petitesstrang - som bibragte et anstrog ad Admirals Kjolsens voldsomme temperament.

Ved flaghejsningen den næste dag, hvor man oplevede det særsyn at have 3 Admiraler opstillet på bastionen bag skansevagten, med de hvide pibelere = de gamacher, hvor de to Amerikanske Admiraler gjorde honnor, da flaget - efterter flagskuddet - gled til tops, mens den danske Admiral blottede hovedet.

Et led i det danske maritime reglement. Da oplevede vi en impulshandling fra vor Admiral, idet Skansevagtens hornblæser, der skulle "sætte i" med en fanfare, når første skridt for Skansevagten smeldede i jorden - men her kom "Hornhyleren" for sent. Kjolsen sprang et par skridt frem fra "Admiralsgeledet", flæde hornhyleren i skulderen og hvædede "Frut for Helvede".

I det øjeblik var vi ikke stolte af vor Admiral.

Sådan ville Supreme Allied Commander Atlantic aldrig have reageret.

Det er i disse linier tidligere berørt, at der var fundet et stabschefsskifte sted ved Grønlands Kommando, idet Oberstløjtnant i Flyvevåbnet, Overbye var blevet afløst af Oberstløjtnant i Flyvevåbnet Westenholz.

Dette stabschefsskifte medførte en del problemer, som skabtes af den nye stabschefs personlige adfærd, som en psykolog bedst ville kunne beskrive.

Et punkt i særdeleshed var det uhyre let for en lægmand at iagttage.

Westenholz led af den - for hans omgivelser særdeles ubehagelige - egen skab, at han på alle områder, der lå under Admiral Kjolsens kommandomæssige beføjelser - ville have "en finger med i spillet". Dette ville være særdeles forståeligt for stabsarbejdets vedkommende, selv om denne mani for at alt - bogstavelig talt alt - skulle have Stabschefens "sanktionsstempel". Med andre ord, han fratog alle sine medarbejdere deres initiativ og arbejdslyst, og forslag - eller stabsarbejder - fra staben blev "arkiveret" i hans skuffer og kom aldrig videre, uanset at disse arbejder kunne være særdeles påskønnelsesværdige. For mit eget vedkommende "arkiverede" han mine afsnit af "Forsvarsplanen for Kommandøens ansvarsområde", uanset, at Admiralen - inden Westenholz ankom - havde gennemlæst og sanktioneret dette stabsarbejde, som iøvrigt blev rost af Supreme Allied Commander.s stab under deres ophold ved Kommandoen, som er beskrevet ovenfor. De efterfølgende afsnit blev nu "arkiveret" i stabschefens skuffer af den simple årsag, at det ikke var han, der havde udarbejdet afsnittene.

En dag havde jeg Admiralsens velkendte snurrende stemme i telefonen: "Det går lidt langsomt med Forsvarsplanen, jeg har ikke set de senere afsnit i lang tid"....."Jeg melder Admiralen, at der ligger hele fem afsnit inde i Stabschefens skuffe."En ny snurren i telefontragten "Så se at få det ud fra ham". Her blev jeg nødsaget til at reagere...."Foreslår at Admiralen selv siger det til ham, for det er vist en håbløs opgave for mig".....Et kort grynt, så blev telefonen lagt på.

Admiralinden havde en vældig dæmper på Admiralen, det havde selveste Viceadmiral Vedel anført overfor mig, da jeg skulle tiltræde tjeneste på Grønland. Jeg er sikker på, at Admiral Kjolsen udmærket kunne se, hvor det fejlede hos Westenholz, men stabschefens chevalereske optræden overfor Admiralinden, havde den virkning på Admiralen, at han veg tilbage for at skabe et nyt "urocenter" på stabschefskontoret.

En dag kom stationschefen, Orlogskaptajn Jørgensen oplidset op på mit kontor og sagde, at de gaster, som han havde sat til at arbejde med sneafvisnings-tonderne, var blevet fjernet af stabschefen og sat til at spille badminton. Jeg "beroligede" stationschefen med at sige, at han ville komme ud for meget mere af den art, for stabschefens mani var nu ved at brede sig ud over hans eget ansvarsområde, idet en stabschef selvsagt ikke havde kommandomæssig

ge beføjelser indenfor stationschefens myndighedsområde.

Et par dage senere kom stationschefen atter ind på mit kontor -kendelig rystet- Det viste sig, at stabschefen havde ikendt en af stationens værnepligtige et disciplinarmiddel. Her var oberstløjtnanten kommet for langt ud over sine beføjelser. Jeg sagde til stationschefen, at han skulle iføre sig tjenestefrakke og sabel, medbringe stationens disciplinar og straffebog og gå ind til stabschefen og meddele ham, at du agter at gå til Admiralen og klage over stabschefens indblanding i stationschefens straffemyndighed. Selv om stabschefen prøver på at bagatellisere hændelsen, så skal du absolut fastholde din beslutning om at gå til Admiralen, det vil kunne få ham til at trække følehornene til sig, men sorg for at have alting krystalklart overfor Admiralen, og henvis til dine retmæssige beføjelser i dit kommandoområde.

Ganske, som jeg havde sagt, forsøgte stabschefen at feje stationschefens protester af bordet, men han blev ret rystet, da Orlogskaptajn Jørgensen insisterede på at gå til Admiralen, og at han allerede havde fået Admiralens akcept af et møde.

Resultatet af mødet hos Admiralen resulterede i, at stationschefen blev permitteret med bemærkningen "Selvfølgelig skal stabschefen ikke blande sig i Deres straffemyndighed."

Da den hidtidige chef for "Grønlands Marinedistrikt", Orlogskaptajn Janus Sorensen rejste hjem til Danmark for vinteren, idet Janus Sorensen var "Sommermand", modtog jeg en formel skrivelse fra Admiralen, efter hvilken jeg - i forbindelse med havende tjeneste - i Orlogskaptajn Janus Sorensens fravær beordredes til at være chef for Marinedistriktet.

Dette kom meget på tværs af stabschefens ønsker og hensigter, idet han som flyverofficer ikke måtte have kommando over sejlene enheder. Denne realitet søgte stabschefen at "udvande", idet han fremhævede, at han jo kom fra Søværnet, og var her Kaptajnlojtnant, da han blev overført til Flyvevåbnet. Kort sagt, stabschefen var meget utilfreds med, at der var et tjenestecområde, som han ingen beføjelser havde overfor..

Det skulle ikke vare længe, for den første "indblanding" i min myndighed som chef for Marinedistriktet indtraf.

Jeg havde givet chefen for "Teisten" tilladelse til at foretage en overhaling af kutteren inden næste togt ude på kysten. Jeg fik pludselig besøg af en ophidset Kaptajnlojtnant Haar, chefen for "Teisten", der spurgte, om det var med mit vidende, at stabschefen havde arrangeret en "tur" med personel fra stationen til bræen med "Teisten"? Jeg reagerede omgående. Gik ind til stabschefen og spurgte, om det var rigtigt, at han havde truffet dispositioner med en af Marinedistriktets kuttere uden mit vidende.? Hans reaktion var, at han som

Stabschef måtte have ret til at foretage sådanne dispositioner. Jeg meddelte ham - ret så skarpt - at jeg agtede at spørge Admiralen, om det var med hans vidende og godkendelse, at hans ordre til mig om at varetage tjenesten som chef for Marinedistriktet blev "underløbet" af Stabschefen.

Inden jeg var nået hen til døren, var stabschefen på hastig retræte. Han erkendte, at han "måske" nok skulle have meddelt mig, at han agtede at sende kutteren ud på en sådan opgave. - Jeg snurrede rundt og meddelte stabschefen, at han skulle spørge mig før han foretog sådanne dispositioner, og jeg ville fremover ikke tolerere den slags underminering af min opgave som chef for Marinedistriktet. Såfremt han ikke agtede at respektere dette, ville Admiralen blive inddraget.

Stabschefen anlagde herefter en ny taktik i sine bestræbelser for at få "mere indflydelse" på Marinedistriktet. Jeg skulle komme til at mærke denne nye taktik i de kommende dage.

"Teisten" og "Maagen" blev - efter Admiralens ønske - beordret til Narsarsuaq i såkaldt "samsejling" isgangen i de smalle løb fra Grønmedal til Bredelfjorden, og sikkerheden for vore kuttere sad i det absolutte højsæde. Inden kutternes afsejling fra Grønmedal, havde jeg begge kutterchefer til bering på mit kontor. Jeg var vel nok den i Kommandoen, der kendte ruten fra Grønmedal til Narsarsuaq bedst, og kuttercheferne blev nøje instrueret om hvilke ankerpladser, de skulle foretrække undervejs.

Dagen efter kutternes afsejling var det kraftigt snefald, og Admiralen var i dårligt lune - jeg fandt senere ud af hvorfor. Klokkeren var 17, og jeg arbejdede. Jeg sad nede på mit kontor i kommandobygningen, og modtog her den længe ventede ankringsmelding fra kutterne. Radiostationen ville sende en ordonnans ned med den telegrafiske melding. Pludselig lød et hardt "Knæk" på min dør, og Admiralen kom ind - hans duffelcoat var hvid af sne - "Er kutterne ankkret", snurrede han. "Jeg melder Admiralen at" Jeg fik ikke talt ud, for Admiralen snurrede igen "Jeg spørger, er kutterne ankkret". Af en eller anden uforklarlig grund blev jeg rolig og afdæmpet, hvis jeg fornemmede en uretfærdig behandling fra mine foresatte - ikke mindst, hvis jeg mærkede, at Admiralens temperament gik ud over mig". Jeg rakte uden et ord armen ud over Admiralens snedækkede duffelcoat imod den ordonnans fra radiostationen og telegrammet og sagde roligt inden jeg havde åbnet telegrammet: "Kutterne er ankkret i Peru havn, og de har 8 timers sejladt derfra til Narsarsuaq." Admiralen gav et kort "grynt", vendte sig rundt og forlod kontoret.

Næste morgen var det min opgave klokken 0800 at ringe til Admiralen og meddele, hvad der var sket i nattens løb. Det var altid med en vis spænding, jeg tog telefonen for at høre den snerrende stemme i røret. Hvilket raseriudbrud skulle man nu lægge øre til, hvis noget i min redegørelse ikke passede Admiralen.

"Melder Admiralen...kutterne er lettet, og de har 8 timers sejlads til Narsarsuak, som jeg meldte Admiralen i aftes".Jeg var chokeret, da jeg hørte den snerrende stemme : "De har vist adskilligt mere, de har mindst 16 timers sejlads. De skal lade være med at bilde mig noget ind. De skal holde disse kutterchefer mere til vinden, så de ikke ankrer i sådanne dårlige pladser."

Jeg folte varmen stige op i kinderne - jeg anede stabschefens intrige og forsøgte på at underminere min stilling som chef for Marinestrikten i den klare hensigt at få mig manøvreret væk fra posten, så han kunne overtage den til trods for at han som flyverofficer ikke måtte have direkte kommando over sejlene materiel.

Jeg folte her min ære trådt for nær. Nu måtte det briste eller bære, selv om jeg vidste, hvad det ville koste, at "svare Admiralen igen". Mine hænder dirrede lidt af den indestångte harme, som Admirals bemærkninger havde afstedkommet. Jeg tog telefonrøret og sagde højt, klart og tydeligt : "Kutterne har 8 timers sejlads til Narsarsuak, som jeg meldte Admiralen i aftes, og som jeg gentager nu. Kutterne har været ankret i den Peruhavn, som jeg har anvist dem. Admiralen har foran sig på bordet et kort over området. Der er ikke mindre en tre havne, der hedder Peru havn. Admiralen har set på de to forkerte - SLUTT," hvorefter jeg hamrede røret på, og lænede mig tilbage i stolen for at lade ophidselsen fortage sig. Derefter ringede jeg til min bestyrelseskone, og fortalte hende, at vi nu måtte belave sig på, at vi fik hjemrejse ordre. Jeg skulle nok fortælle hende nærmere om hvorfor.

Der var mange tanker, der svirrede igennem mit hoved i disse minutter, men jeg ville ikke finde mig i stabschefens sygelige intrigemagerier, og hvis Admiralen stadigvæk fortsat ikke ville se disse intriger, så måtte det briste eller bære. Såfremt det skete, at jeg blev sendt hjem, så ville jeg lægge kortene klart på bordet overfor Viceadmiralen, for denne affære havde gæet min ære for nær.

Der var gået en lille halv time, så lod der et skarpt knæk på døren, og Admiralen trådte ind og satte sig i min stol. Fra min stramme retstilling visede en håndbevægelse fra ham, at jeg skulle sætte mig. Jeg spekulerede spændt på, hvordan en Admiral reagerede efter at en undergiven Orlogskaptajn netop havde knaldet telefonen på efter en samtale med ham.

Igen lod den snerrende stemme: "Sørg for at få et ordentligt skrivebord, tal med stationschefen om at få nogle standsmæssige møbler. Der skal også nogle ordentlige gardiner i kontoret". Herefter rejste Admiralen sig og forlod mit lidet standsmæssige kontor.

Da han var gået, faldt mit "Blodtryk" til normale højder. Jeg vidste, at denne afbiigt fra Admirals side, ikke alene var Kjølens måde at sige "undskyld" på, men også var et fremtidigt stop for stabschefens intriger.

Admiral Kjolsens temperament var velkendt i marinekredse, og jeg kom saledes til at opleve det - ikke alene ombord i "Ingolf" i forkrigsperiodens fiskeriinspektion, men også på Grønland og under nogle særlige episoder i marinestaben, som fortjener at blive omtalt.

Admiralen nærede et indgroet had til Departementchef Eske Bruhn fra Grønlandsdepartementet, og endvidere til Landshøvding Lundsteen i Godthaab, som han kalde for "denne lille, latterlige artillerikaptajn", fordi Lundsteen i mangel af en hovedprydelse, der svarede til en Landshøvdings "behov", havde anlagt en selvkomponeret kasket, der i mistænkelig grad mindede om en artillerikaptajns gala pryddelse.

Aversionen imod Departementchef Eske Bruhn var så stærk, at den gav sig udslag i en særlig reaktion fra Admiralen, da Viceadmiralen skulle med kutteren "Teisten" på et togt til Scoresbysund. Uden Admiral Kjolsens vidende havde Viceadmiralen inviteret Departementchef Eske Bruhn med på togtet, og det var Admiral Kjolsen alt andet end begejstret for. Da Eske Bruhns tilstede værelse ombord i en af Grønlands Kommando.s kuttere - imod Kjolsens ønske - havde sat gemyttet i admiralboligen i kog, beordredes Adjudanten til at afsende et signal til Kommandoen.s underlagte enheder, forbindelsesofficererne på de amerikanske baser, Sirius patruljen m.fl. men selvfølgelig ikke til "Fersteh", hvor Viceadmiralen og Eske Bruhn var ombord. Signalet lød i al sin enkelthed: "Hvor herr Departementchef Eske Bruhn antræffes, skal han behandles med fornøden kurtoisi og ikke mere gentager ikke mere".

Imidlertid skete der det, at adjudanten kom til at ombytte kaldesignalet på "Teisten" og kutteren "Skarven", der lå i Thule, og med henblik på adjudantens "hele tilstand" var dette jo ret så uheldigt.

Uheldigvis kom det famose signal fra Grønlands Kommando til at falde i Viceadmiralens hænder, og det var - som Viceadmiralen plejer at udtrykke sig i sådanne situationer "Grumme trist". Viceadmiralens reaktion overfor Admiral Kjolsen satte Grønmedal på "Gloende pæle". Alle skulle hænges, steges eller spiddes på gloende pæle, og som operationsofficer var det mit ansvar.

Hvad der kom ud af de radiomaster, derfor skulle også jeg på "hjul og stejle". Adjudanten travede frem og tilbage nede på kommandokontoret, mens hån vred sine hænder. Han kunne jo forestille sig, hvad der ville ske, når han blev kaldt op til Admiralen. - Der er kun et for Dem at gøre, sagde jeg til ham. Gå op til Admiralen og fortæl ham, hvordan fejltagelsen er sket.

Det gjorde han så. Bankede reglementeret på Admiralens dør, og hørte den velkendte snerren "Kom ind". Adjudanten indtog retsillingen foran Admiralens skrivebord. "Melder Admiralen, det var min skyld, da jeg opdagede fejlen, turde jeg ikke fortælle om det"....."Det kan jeg sgu godt forstå", snerrede Admiralen...."Altradt". Adjudanten forlod med overordentlig stor lettelse

se Admiralboligen. Hvis man meddelte Admiralen, hvad der var gået galt og hvorfor, så var hans reaktion i regelen yderst manerlig, men loj man for ham eller søgte at finde omsvøb for sine fejlgreb, så faldt der brænde ned.

Hans venerationer for den kongelige grønlandske handel, eller dens embedsmænd, var som tidligere anført yderst begrænsede. Det var yderst forståeligt, når man gang på gang kunne konstatere, at leverancer til Gronnedal basen, som for eksempel grøntsager, som havde en yderst begrænset holdbarhed, først blev fragtet op til Upernavik eller Egedesminde, inden det blev løst i Gronnedal, hvor grøntsagerne så var ødelagt. Dette var blot en del af ankerne.

Bencin på dette bål blev leveret af "Handelen"s embedsmænd, da man havde udarbejdet et manifest, hvorefter det faste personel på Gronnedal blev beskattet af goder i de respektive grønlandske byer, som personellet på Gronnedal ikke havde nogen som helst mulighed for at nyde godt af.

Vi, der boede på Gronnedal, kunne være særdeles tilfredse med, at vi havde en Admiral, der turde angribe disse embedsmænd for sådanne misligheder.

Admiral Kjolsen var kaldt til et "sæsonbetonet" møde i Soværnskommandoen, hvor alle Soværnets Admiraler var tilsagt.

Jeg kom tilfældigt til at overvære Admiral Lundsteens velkomst til Kjolsen uden for indgangen til Viceadmiralens kontor. "God dag, Admiral", sagde Lundsteen med sin sædvanlige "Hovedet på skrå" facon, som om han ville hælde vandet ud af ørerne..... "Hvordan går det deroppe på Gronland" ?

"Går," brummede Kjolsen, "Ja, jeg mener sådan i almindelighed", fortsatte Admiral Lundsteen. "Når man ikke får svar på det, man spørger om, og at svaret på det, man spørger om altid er negativt, så går det sgu ad Helvede til, vil De have, jeg skal svare anderledes"? Jeg hørte ikke Admiral Lundsteens reaktion, for Admiralerne forsvandt inde bag døren til Viceadmiralens kontor.

Mødet med Gronlandsdepartementets embedsmænd i anledning af den urimelige dobbeltbeskatning af personellet på Gronnedal fandt sted i Soværnsstabens konferencesal. Jeg blev placeret ved siden af Admiral Kjolsen på bordets ene langside, mens departementets embedsmænd med deres ret så typiske ministerielle stive ansigtsudtryk sad ved mahognibordets anden side. Modelederen, Kommandør Børge Larsen sad for bordenden.

Da Kommandøren havde indledt med de sædvanlige bemærkninger om forhabningen om et godt og sagligt møde pikkede Admiral Kjolsen på bordet med sin blyant. "Må jeg få ordet for en saglig bemærkning". Derefter bladede han rundt i det digre værk, som omhandlede beskatningen på Gronland som om det var en intetsigende dyng papir. "Hvem har lavet dette vas", snærrede Kjolsen og stirrede demonstrativt direkte i øjnene på de ilde berørte embedsmænd fra Gronlandsdepartementet. "Hvem har lavet dette grusomme Mik Mak" ;

Ingen af departementets embedsmænd syntes at ville "melde sig", som forfatter til "Mik - Mak"et. Om dette udspil fra Kjolsen virkede fremmede på forhandlingsklimaet er et åbent spørgsmål, men disse embedsmænd, som havde forfattet dette vitterlige "Mik - Mak", som i realiteten bevirkede dobbeltbeskatning for personalet på Grønne dal, havde godt af at få deres "værk" betegnet med "klare ord".

Der kom da så meget ud af sagen, at denne dobbeltbeskatning af det faste personel, som var fast bosiddende i Grønne dal, og som ikke nød godt af Grønlandsdepartementets goder for befolkningen i de grønlandske byer og udsteder blev opgivet.

Admiral Kjolsen var en kontant og streng foresat, men han var punktlig og havde en fantastisk orden i sagerne, og forlangte det samme af sine undergivne. Personlig har jeg lært overordentlig meget af Kjolsen, og jeg har været stolt af, at være en af de officerer i Soværnet, som i den længste periode har gjort tjeneste under ham.

Afsnit 9.

Værnepligtigt mandskab på Soværnets Kaserne.

Et af Oberstløjtnant i Flyvevåbnet Westenholtz' sidste udspil i den tjenstlige kontakt, jeg var tvunget til at have med ham i Grønlands Kommandos stab på Grønne dal var, at jeg efter hjemkomsten fra Grønland blev placeret som næstkommanderende på Soværnets Kaserne.

Jeg erindrede, at jeg under en tilfældig diskussion om vore udkommandoer efter Grønlandsepoken, var kommet til at sige, at det sted, jeg aller nødigst ville være var næstkommanderende på Soværnets Kaserne. Senere kom jeg til at erindre, at Stabschefen var til stede i officersmessen, da denne udtalelse faldt. Jeg havde efterhånden lært så meget af stabschefens adfærd, at jeg tillagde ham alle de nedrigheder, som det var muligt "at grave frem". Det ville være legende let - ved et "forfremmelsesudvalgs møde" hos Admiralen - at få min udtalelse i officersmessen - udlagt som at "Orlogskaptajn Bang.s højeste ønske ville være at blive næstkommanderende på Kasernen".

Jeg tillagde i k k e Admiral Kjolsen sådanne motiver, det ville ligge ham fjært.

Westenholtz kunne jeg imidlertid tillægge alt.

For at få klaring på dette problem søgte jeg foretræde hos chefen for Søværnskommandoen's Kommandosektion, Kommandør Dam og forespurgte, om han havde haft en særlig hensigt med at anbringe mig på kasernen, eller om Westenholz havde haft en finger med i spillet. Dette benægtede Kommandøren. En soofficer skulle være "all round", sagde han. Men jeg troede ikke på ham.

Når en officer var hjemkommen efter tjeneste på Grønland, var det en stænde regel, at vedkommende skulle melde sig hos Viceadmiral Vedel, som havde en stor veneration for Grønland.

Jeg fulgte denne regel og meldte mig hos Viceadmiralen.

Jeg blev spurgt ud om, hvordan tjenesten var forløbet. Viceadmiralen var jo bekendt med, at jeg var en af de officerer i Admiral Kjolsens umiddelbare nærhed, som ikke var blevet "sendt hjem med et frimærke på ryggen".

Jeg forklarede, at det havde været uhyre interessant at gøre tjeneste deroppe, og jeg havde været glad for at være der. Dog kunne jeg ikke rigtig med Stabschefen. - Til min meget stor overraskelse anførte Viceadmiralen, at hvis jeg ikke kunne med Oberstløjtnant Westenholz, så var det min skyld, for Westenholz var et meget fint menneske.

Jeg forlod Viceadmiralens kontor med en ambivalent følelse af dette menneskekendskab hos Flådens overste chef.

Jeg havde meget at tænke på i de kommende dage. Jeg registrerede Oberstløjtnantens chevalereske optræden, når han hilste på Admiralinden og hans optrædens "devaluering", når han hilste på en "mindre betydende" person. Jeg genoplevede i tankerne årene på Grønland, genoplevede hans undermeringer af de tjenesteområder, hvor han selv ønskede at "dirigere", prøvede at opsummere hans tiltalende sider, i tvivlen om, at jeg selv havde fejlen. Jeg opnåede ikke noget resultat af alle disse tanker.

Det tragiske forlis af "Hans Hedtoft" i januar 1959, bevirkede, at Staten nedsatte en kommission, som skulle udlede årsagerne til forliset. Kommissionens formand blev Viceadmiral Vedel, hvorfor Kommissionen blev kaldt "Vedelkommissionen".

Kommissionens sekretær blev - meget betegnende - Oberstløjtnant af Flyvevåbnet - Westenholz -.

Jeg gjorde da tjeneste som sektionschef i Marinestaben og havde lagt bade posten som "Næstkommanderende på Kasernen" (som jeg dog vender tilbage til) og posten som operationsofficer og senere stabschef ved "Nordsoens og Kattegats Marinedistrikt" bag mig.

I dag kom den senere Navigationsdirektor Finn Bergmann, som jeg havde

siddet sammen med i Skibsfartsnævnet, op på mit kontor i Marinestaben. Bergmann var et fremtrædende medlem af "Vedel Kommissionen". "Hvad er det dog for et menneske. I har placeret som sekretær i Kommissionen", sagde han. "Alting flyder, han får ingenting fra hånden, hvem har dog fået anbragt ham på denne ret så vigtige post"? Jeg folte en mærkelig fornemmelse af berettigelsen af min vurdering af Oberstløjtnant Westenholz". Jeg kæmpede et øjeblik imod en følelse af uberettiget illoyalitet, men overvandt den, for her stod der meget på spil - også overfor Viceadmiralen, som havde udvagt Westenholz til denne vigtige post - "Han er specielt udvalgt af Viceadmiral Vedel", sagde jeg. Bergmann forlod kort efter mit kontor.

Ret kort tid senere kom Bergmann igen på besøg. Denne gang refererede han en udtalelse, som Viceadmiral Vedel havde fremsat i Kommissionen "Nu forstår jeg bedre, hvorfor Westenholz ikke er blevet Oberst". Denne udtalelse var en fantastisk oprejsning overfor en vis Orlogskaptajn i Admiral Kjölsens stab ved Grønlands Kommando.

Kort tid senere blev Kommissionens sekretær afløst.

Min tiltro til min høje foresattes menneskekendskab, som havde lidt et ubehageligt knæk, var blevet retableret.

Det vil herefter være hensigtsmæssigt at vende tilbage til posten som Næstkommanderende ved Søværnets Kaserne, endda helt tilbage til 1955/56.

I forbindelse med Kasernekibet "Fyen", som også var underlagt Kasernen, var den samtlige mandskabsbelægning ca. 1000 mand.

At have med mennesker at gøre har altid tiltalt mig, ikke mindst samværet med sofolk, som jeg skulle have alle forudsætninger for at "tackle", da jeg selv er startet "Foran for Masten" i den periode, da der var "Fræskibe og Jernmatroser" - en betegnelse som dog ikke altid falder i god jord hos "nutidens sofolk".

Det var dog ikke egentlige "sofolk", som var de mest talrige blandt de 1000 mand. Det var en overordentlig broget forsamling blandt de gæster, som jeg til daglig skulle omgås.

Søværnet har det - som bekendt - med at foretrække særlige kategorier blandt det værnepligtige mandskab, bortset fra de egentlige befare, som man altid foretrak, var der eksempelvis mejerister, maskinarbejdere, visse kategorier håndværkere, kokke, sofyrbodere, samt visse sejladskyndige ikke befare

Vor mandskabsbelegning på de omtalte 1000 mand var et bredt udsnit af disse kategorier, men der var et særligt kontingent på ca. 200 mand, det såkaldte "Erstatningsmandskab", som overvejende bestod af folk, som skibene havde bedt om at blive fri for af disciplinære årsager. De havde gjort sig så "ud til bens", at skibene mente, at man bedre kunne tackle disse folk på kaserne, hvor man havde bedre muligheder, end skibene havde, og i mange tilfælde skabte de mærkbare gener for disciplinen i skibenes mere trange områder.

Det var med dette "Erstatningsmandskab", jeg havde mine største vanskelige heder, men hele tjenestegang på kaserne var indrettet på dette.

I mit kontor stod et stort skrivebord med en alarmklokke til det opstodende kaserne-mesterkontor, hvor der til stadighed befandt sig enten kaserne-mesteren selv eller en anden kvartermester samt en granvoksen underkvartermester.

Foran mit skrivebord, men placeret til venstre i lokalet, var en stol med armlæn. Skrivebordet var anbragt som en slags barriere imellem indgangsdøren til kontoret, og kaserne's næstkommanderende - in casu - mig.

Det var mig, der varetog straffesagerne, som med min indstilling til afgørelsen forelagdes chefen hver formiddag.

Gennemsnitligt havde jeg 12-14 straffesager om dagen i den ret så ubehagelige dyng på mit skrivebord. - Disse straffesager, var dels opstaaet af gemene "Forsildemoder" - som var langt overvejende - men også rent disciplinære problemer, hvor en gast havde søgt at sætte sig op imod "systemet", men jeg har på mit skrivebord haft en diger sag, hvor en af vore værnepligtige var eftersøgt for rovmord, som kriminalpolitiet var indblandet.

Heldigvis horte sadanne alvorlige sager til de absolutte sjældenheder.

Til hjælp ved behandlingen af disse sager havde jeg i et kontor ved siden af mit en kvindelig jurist.

Når chefen havde ikendt straffen eller disciplinarmidlet, kaldte jeg - fra min plads i midten af kaserne-gården - den pågældende delikvent frem, og straffen blev oplæst for ham.

Selv om sådanne straffesager tog en stor del af min tid, beskæftigede jeg mig dog også med andre - mere "morsomme" ting.

En dag lå der et telegram på mit skrivebord adresseret til en værnepligtig i "Erstatningsmandskabet"....."Skynd dig at komme hjem, Molly skal lode", min oplærte skepsis veg den dag tilbage for fantasierne om beskyldninger om "menneskeljendskab" udformet i en stort opsat artikel i "Ekstrabladet".

Gasten fik lov til at rejse hjem en dags tid til hans "Molly", som senere - ved nærmere undersøgelse - viste sig at være en grævlingehund. - Jeg kunne ikke bagefter ikke lade være med at smile over den opfindsomhed, der var lagt for

dagen af hans veninde, for at få ham hjem en dag ekstra.

Man kom ud for mange pudsige ting som kasernens næstkommanderende.

En dag kom en værnepligtig ind på mit kontor på en - efter min oplattelse - lidt for jovial facon. Han stillede sig op ved mit skrivebord med begge hænder plantet på bordet og let lænende ind mod mig : "Næstkommanderende, jeg bliver nød til at få fri om eftermiddagen tirsdag og fredag. Jeg skal til nogle forelæsninger på universitetet, som er nødvendige for mine studier"

Jeg så lidt vurderende på ham med let sammenknebne øjne : "Vil De være venlig at fjerne grabberne fra mit skrivebord og så indtage den retstilling, som jeg er overbevist om, at De har lært på Eksercerskolen Jaså. De skal til nogle forelæsninger på universitetet, som kræver, at De får fri to eftermiddage om ugen"? Han så lidt overrumplet på mig fra en mindre jovial stilling foran skrivebordet og nikkede. Jeg fortsatte : "Hvad tror De maskarbejderen eller murenen ved siden af Dem i geledet derude i kasernegården ville sige, hvis De fik fri to eftermiddage om ugen. Tror De ikke, at de ville finde det ret uretfærdigt, hvis ikke også de fik tilsvarende fri"? Gasten mumlede lidt for virret om "vigtige forelæsninger" , men jeg fortsatte lidt uanfægtet . "De er hjertelig velkommen til at søge om udsættelse af Deres værnepligt til et mere hensigtsmæssigt tidspunkt, som ikke vil kræve særlige frihedsprivilegier, så bliver de blot indkaldt senere. Det kan De jo overveje, men fritagelser for vagter eller anden tjeneste på disse to ugentlige eftermiddage, kan der ikke blive tale."

Der kom ingen ansøgninger fra gæsten, som dog nok havde lært et og andet om værnepligtens demokratiske nødvendigheder.

Man lærte på Soværnets Kaserne et og andet om menneskenes adfærd, og det var egentlig en ganske hensigtsmæssig vider.

På mit skrivebord lå der hver dag en anselig stak ansøgninger - mest om ekstralfrigheder under normale landlovsperioder for kasernens mandskaber

En dag modtog jeg en anmodning om to timers tidligere frihed for at na et mere hensigtsmæssigt tog, da han skulle hjem til Aarhus til sin mors 50 ars fødselsdag. Den slags ansøgninger var jeg ret lydhør overfor, for hvis to timers tidligere frihed kunne give gæsten en væsentlig bedre mulighed for at deltage i en sådan familiefest, så "gik ansøgningen ofte igennem".

Uheldigvis for gæsten skinnede min skrivebordslampe den dag lidt uheldsvangert på moderens fødselsdato. Jeg bad den vagthavende officer om at ringe til hans adresse i Aarhus for at høre, hvornår gæstens moder blev 50 år Den vagthavende officers melding om telefonsamtalen var lidt overraskende

Han havde fået en pige i telefonen, og da han spurgte, hvornår hendes mor blev 50 år, sagde pigen, at det vidste hun ikke, men hun mente ikke at hende mor var mere end 35 år. Vi havde altså igen at gøre med en fupmager. Jeg bad vagthavende officer om at ringe til Folkeregisteret i Aarhus for at få en ordentlig forklaring på moderens aldersproblemer.

Den vagthavende officers melding fik blodtrykket til at stige på kasernens næstkommanderende.

Den officielle myndighed i Aarhus meddelte, at gastens mor var død for 3 år siden, og hans stedmor, som vi havde talt med, var 35 år.

Da jeg havde sundet mig lidt oven på denne telefonsamtale, kaldte jeg den værnepligtige over på mit kontor. Hans lidt overlegne fremtoning ændredes kendeligt, da jeg sagde: "De har søgt om at få to timers længere orlov for at komme hjem til Deres mors 50 års fødselsdag. Det gør De uden at skamme Dem til trods for, at Deres mor er død for 3 år siden, og at den fødselsdag De skulle hjem for at fejre var opdigtet. Fy for Satan..... jeg skammer mig for at være i stue med en sådan kynisk løgner og bedrager. De har yderligere bepaet dokumentfalsk ved at rette i Deres stedmors dåbsattest. Dette i sig selv er en stralbar handling, men det må andre myndigheder tage sig af. Den myndighed, vi udover her på Kasernen agter at ikende Dem den straf at slette Deres orlov, for vi ser ingen grund til at De skal hjem for at fejre Deres stedmors 35 års fødselsdag, som iøvrigt først finder sted om nogle dage. AFIRÅDT" Den værnepligtige forsvandt ud af mit kontor i en noget mere slukøret tilstand

Man fik et godt kendskab til en vis del af befolkningens adfærd i min stol på kasernen.

En dag modtog vi et telegram fra inspektionsskibet "I hetis", at man havde været nødsaget til at sende en værnepligtig hjem til os, fordi han var mentalt nedbrudt på grund af faderens død. Fra Færøerne blev han ledsaget af skibets læge.

Da han ankom til Kaserne, bad jeg den ledsagende læge om at tage den nedbrudte mand med ud på Vestre Kirkegaard, for at han kunne se faderens grav. Nogle timer senere ringede lægen ude fra kirkegaardskontoret, man havde ikke noget gravsted, der lød på det navn. "Jeg ringede hjem til hans adresse", sagde lægen, "og det var liget, der tog telefonen. Han sagde, kan I ikke engang klare ham, der inde hos jer, så holder alting op".

"Tag ham her tilbage til mig, doktor", sagde jeg - Vi var her udsat for et eksemplar af en særlig afsporet type.

Da han stod på mit kontor, kunne jeg ikke være mig for at bruge nogle gløset, som jeg nok ikke ville have anvendt, hvis der havde været flere til stede.

En solle fyr var han, som han stod der i hjørnet på mit kontor og nærmest krøb sammen, mens jeg havde vanskeligt ved at opnå øjenkontakt med ham. Hans blik havde de største vanskeligheder ved at undgå en konstant flakken rundt i kontorets og loftets hjørner.

Der var for mig ingen tvivl om, at manden var mentalt afvigende, men jeg havde så stor vanskelighed ved at forstå hans handlemåde, fordi den var himmelråbende forskellig fra den adfærd, der havde besjælet de søfolk, som jeg i "fjerne tider" havde lært at kende i lukafet "before the mast". Jeg foragtede de hele hans type, og jeg var helt klar over, at han for eller senere måtte sendes ud til Overlæge Ellermann på Militærhospitalet. Denne overlæge som nærmest nød at bringe os derude på tjenestestederne "til kort" til fordel for de videnskabelige, psykologiske behandlingsmetoder, som skulle gøre de værste psykopater til gode "børnehavepædagoger".

Jeg væmmedes dog så meget ved synet af denne fyr, som ikke fortjente prædikaten "værnepligtig dansk ungdom". Jeg stirrede på ham i forsøget på at fange hans blik....."Fy for Fanden, hvor jeg foragter Dem", nærmest snævrede jeg, "at lyve sin far død for at blive fri for søgænde tjeneste på Færøerne", her holdt jeg inde, for ved hans fodder dannedes pludselig en hel pol. "Hvad Fanden", hvædede jeg, "Står De og pisser på mit parkertgule"? Jeg trykkede på blåknappen ind til Kasernemesteren, hvor døren omgående blev åbnet, og en granvoksen Underkvartermester dukkede pludselig op bag Kasernemesteren "Når denne mand har fået tøret op efter sig og har vasket "sporerne af", så få ham i bad og placer ham på sovesal 3 i "bananskrællen" oven over 413, hvis han pisser ham i hovedet, så får han sin sag for".

Nogen videnskabelig korrekt psykologisk afgørelse var dette nok ikke, men han bevarede da også kun den udsatte plads i hængekojen, til jeg et par dage senere besluttede at lade Overlæge Ellermann "få ham".

Nogle dage efter at vi havde sendt den værnepligtige ud på Militærhospitalet, blev jeg ringet op af Ellermann, som i et ret ophidset tonelald sagde: "Næstkommanderende, De må befri mig for den mand, han er strafegnet og alt det der, bare De befrier mig for ham. Jeg har måttet have konstant vagt ved vinduer, toilettrum og alle de steder, hvor manden kan stikke af fra. Han har netop truet med at myrde en af mine sygeplejersker, skil mig af med ham Næstkommanderende, så hurtigt som muligt, hele min afdeling står på gloende pæle, det eneste, der er at gøre ved den mand er at lade ham afsone resten af sin værnepligtstid i et sikret fængsel. Jeg skal nok varetage det fornødne, bare De vil skaffe mig af med ham, indtil vi får klaring på situationen. Mine sygeplejersker vil stå i bundløs gæld til Dem, bare De tager ham under forvaring, indtil vi får klaret det hele."

Det var første gang, jeg erfarede, at Overlæge Ellermann ikke kunne klare et "psykologisk tilfælde".

For os på kasernen stod så blot tilbage, at sikre, at han ikke stak af fra os inden "solen gik ned", for når Ellermann sagde, "at manden var strafegnet", så havde vi de sædvanlige midler at tackle situationen på. Hovederne blev lagt i blod på næstkommanderendes kontor og på kasernemesterkontoret. Vi havde jo ikke mulighed for at placere en vagt ved siden af ham konstant. Men vi havde en udvej - en ganske ekstraordinær udvej.

Kystflåde eskadren havde for ret nylig aflagt hoffligheds visit i Leningrad. Det var Admiral Lundsteen, som havde fået æren at aflevere den danske nations gave til det store Ruslands hersker - Krutchev - og ved en højtidelig hed blev gaven i form af en fornem kongelig dansk porcelæns vase båret frem af en udvalgt kadet.

Uheldigvis skete et eller andet utilsigtet, idet kadetten snublede og tabte den kostbare vase, som faldt på gulvet og knustes i myriader fragmenter.

Denne ubehagelige diplomatiske forvikling blev på en særdeles værdig og uanfægtet facon klaret af Admiralen med bemærkningen "Der ligger den danske nations respekt for det store russiske rige" - Bemærkningen blev ledsaget af et dybt buk for Krutchev, som brød ud i et højt latteranfald.

Den stakkels kadet har utvivlsomt haft en sovnløs nat bagefter.

Da eskadren afsejlede, stod den russiske gave i et stort bur på agterdækket af fregatten - en stor brun, russisk bjørn.

Efter eskadrens hjemkomst havde man de største vanskeligheder med at få placeret bjørnen på et hensigtsmæssigt sted, især efter at Zoologisk have ikke var indstillet på at modtage bjørnen, og af diplomatiske årsager kunne man ikke aflive dyret - man havde jo "trådt nok i spinaten" i denne sag.

Efter nøje overvejelser indrettede man et indhegnet område på bagsiden af KSA - Kasernens Sygeafdeling - og tilfældigvis lå dette område lige uden for vinduerne på en stue, som normalt anvendtes til psykisk betonedede patienter.

Her var løsningen.....Den problematiske gast blev anbragt i netop det værelse, hvis han forsøgte at springe ud af vinduet, måtte han udvise et særligt mod.

Han forsøgte sig dog ikke, men kort tid senere måtte Overlæge Ellermann - meget mod sin vilje - overtage den videre behandling af den noget vanskelige værnepligtige. Kasernens psykologiske behandlingsmetoder var nok ikke "comme il faut"

Andre "psykiske" problemer med vore værnepligtige kunne dog have et mere muntert anstrog.....Som, for eksempel, den befalede Frørup-

Frorup var en stor bredbrindet befaren, som ikke var særlig estimeret inde på kasernemesterens kontor, fordi han var lidt vanskelig at styre, da han ofte havde sin egen mening om, hvordan han skulle gebærde sig, som tilfældet er med adskillige professionelle søfolk, som pludselig blev stillet overfor nogle krav, som de ikke rigtigt var vant til derude "foran for masten" på de syv have. Et af de krav var at indordne sig i den militære disciplin, dette med at stå ret, gøre højre om og venstre om på kommando af en ofte lidt ung og uerfaren Underkvartermester var ikke helt sagen for befaren Frorup, og derfor havde han ikke nogen høj stjerne hos Kasernemesteren og de underkvartermestre, som havde tilsynet med mandskabet derovre i den sydlige floj af kasernen.

Jeg havde stor forståelse for Frorups modvilje imod visse umodne befalingsmænd, idet jeg selv - som søkadetaspirant i reserven - lige udgik fra Navigationsskolen med Styrmands- og Skibsførereksamen - og efter 7 års forudgående uddannelse til søs, fik sat en aldeles umoden Underkvartermester til at give klassen indsigt i "Clausens Dybdemåler", et instrument, som vi havde betydeligt større kendskab til, end den stakkels Underkvartermester, som under dække af en streng optræden, skulle lære os at behandle instrumentet. Et typisk eksempel på den fejlagtige vurdering af vor baggrund, som mange yngre officerer udviste, når de tilrettelagde aspiranternes daglige undervisningsplan. I regelen blev problemerne klaret ved indgriben af ældre og mere erfarne officerer.

Frorup var kasernemesterens "enfant terrible", fordi han meget ofte stak af, og han figurerede meget ofte på straffelisterne.

For mig var den befare værnepligtige imidlertid en mand, som jeg gerne ville have blandt min besætning, hvis jeg en dag skulle være chef for et skib. Derfor havde Frorup et særligt frispog, fordi jeg havde baggrunden for at forstå ham.

En dag bankede det på døren, og Frorup kom ind med huen i nakken. Han startede omgående med hænderne i siden: "Næstkommanderende, jeg bliver nød til at få fri, ellers spæner jeg"..... "Så Frorup, få så den hue af og sæt Dem i stolen - hvad er der så i vejen"? "Det er kællingen", fortsatte Frorup. "Hvad er der så med kællingen" ? "Det er kællingen og galanen og svigermekanikken, de har ryddet hele lejligheden, og taget møblerne med til Sverige, det eneste, de ikke kunne tage med var en stor sofa, som de ikke kunne bære". "Hvad siger De", fortsatte jeg, "har de fjernet Deres møbler, det skal de ikke lide Dem i, det skal jeg nok hjælpe Dem med" "Det skal De ikke, Næstkommanderende, De skal bare give mig fri, så skal jeg nok selv klare den sag

Jeg kunne se på den store beførne, at han virkelig var i knibe.

"Ved De hvad, Næstkommanderende - Når kællingen så sukkersødt ringer til Dem, og spørger om jeg kommer hjem, så er de så venlig at give hende besked, men det er ikke, fordi hun skal sætte frikadellerne over. Næstkommanderende, det er for at høre, om der er fri bane for galanen".

Jeg sad et øjeblik lidt overrumplet og betragtede ham, jeg havde åbenbart været lidt for naiv i denne sag.

"Hvad vil De gøre Frørup"?....."De skal bare give mig fri, Næstkommanderende, så tager jeg op til Stockholm, smider svigermekanikken ud, gennembanker galanen og kællingen, tager hende hjem ved håret sammen med mine møbler, som de har stjålet".....Jeg sad et øjeblik og betragtede ham"Hvor mange dage skal De have for at klare den affære?" spurgte jeg. "Giv mig otte dage, Næstkommanderende". Jeg tog telefonen og ringede til kasernens overlæge. "Jeg har en mand her, som skal på "nerveferie" i Sydsjælland i ti dage. Vær venlig at udstede et sædvanlig fripas og send det over til mig. Jeg skal senere fortælle Dem, hvad det hele drejer sig om, men sagen er akut".

I å øjeblikke senere havde jeg lægens "fripas" på ti dage på mit bord.

Det var en gennem lang tid praktiseret ordning, at kasernen havde et særligt sted nede i Sydsjælland, hvor værnepligtige, der virkelig havde behov for nogle fridage - hvad vi kaldte for "nerveferie" - kunne komme lidt til Hægtene i stedet for at havne ude på Overlæge Ellermans afdeling på Militærhospitalet. Det var en stillende overenskomst, at kasernens Næstkommanderende i tæt samarbejde med kasernens overlæge administrerede denne "særordning", som havde vist sig særdeles hensigtsmæssig, og der var fuld enighed imellem Næstkommanderende og Overlægen om ordningens administration, og der blev aldrig "overadministreret" fra Næstkommanderendes side.

Jeg sad med fripasset i hånden, det papir som forhåbentlig kunne redde min store beførnes tilværelse. "Se Frørup, her har de kasernens fripas på ti dage. Om nøjagtigt 10 dage - på klokkeslet - står De her i mit kontor igen. Husk, at De ikke må rejse i uniform i Sverige. Kasernen kender intet til Deres gøremål i Sverige, for os er de på nerveferie i Sydsjælland."

Jeg rakte fripasset til Frørup, som smilende forlod mit kontor.

Jeg havde kort efter en samtale med Overlægen, som helt bifaldt mine dispositioner på det lægelige plan.

Nojagtig på slaget ti dage senere stod en grinende Frørup på mit kontor.

"Hvor er kællingen, Frørup"? "Hun sidder derhjemme og norklet-

Galanen havde fået nogle bank, og svigemoderen var blevet smidt ud, og "kællingen" havde fået en gevaldig skræk i livet og havde fået en påmindelse om at lægge sin "livsstil om". Møblernes hjemtransport var galanen kommet til at betale, og indtil da, åndede alting fred og idyl.

Jeg havde dog ikke nogen særlig tiltro til, at Frørups kone kunne lægge sin "livsstil om", men jeg besluttede at yde mit bidrag til familiens fremtidige trivsel ved at få arrangeret, at Frørup - resten af sin værnepligtstjeneste - blev føret af en lille kutter, som vi anvendte til havnepatrulje i Københavns havn, et fartøj som ikke krævede, at føreren havde eksamen af nogen art, men hvor fartøjet kunne være særdeles tjent med at blive sejlet af en gedigen befaren værnepligtig.

Kasernemesteren var særdeles tilfreds med arrangementet, og vi havde ikke det fjerneste anstreg af vanskeligheder med Frørup i de resterende måneder. Jeg var helt vemodig, da den store befarne på sin hjemsendelsesdag kom ind på mit kontor for at sige farvel. Han var en af de typer, som vi har haft brug for i Marinen - både som værnepligtig på Søværnets Kaserne og ved betjeningen af fregatten "Jylland"s kanoner under slaget ved Helgoland hin 9. maj 1864.

De typer, som gennem sekler har dannet ryggraden i Den kongelige Marine.

I ad dette være en beskrivelse af disse typer såvel fra halvdækket som fra banjerdækket, som har ydet deres bidrag - på den ene eller den anden måde - til "tilværelsen under Orlogsfaget".

K. Nolsoe Bang.

Arsdale, Bornholm i april 1996.

K. Nolsoe Bang.

Kommandørkaptajn Kaj Aage Nolsøe Bang
Født 19 Januar 1915 død 19 Marts 2003

UDGÅET AF
BIBLIOTEKET'S
SAMLING

- 1 Rejse 13/10 1930 - 31/1 1931 Fionia. Kbhvn-Bangkok retur. Messedreng
- 2 “ 7/4 1931 - 20/8 1931 Malaya. “ Japan Kina “ Dæksdreng
- 3 “ 5/9 1931 - 29/1 1932 “ “ Do Manschuriet “
- 4 “ 23/3 1932 - 9/6 1932 Gustav Holm Grønlands vestkyst
Ungmand
- 5 “ 15/6 1932 - 10/9 1932 Godthåb, Østkyst. Lauge Kocks eks-
pedition . Ungmand
- 6 “ 4/11 1932- 27/2 1933 S/S Hjortholm. Rutefart Kbhvn-Eng-
land Ungmand.
- 7 “ 25/3 1933- 29/5 1933 S/S Gustav Holm. Grønlands Vestkyst
Letmatros.
- 8 “ 8/6 1933 - 25/9 1933 S/S Godthåb. Østkysten Lauge Kock's
Expedition Letmatros.
- 9-11- 13/3 1934- 10/10 1934 M/S Sværdfisken Vestkysten Letmatros
- 12 “ 13/11 1934 -25/2 1935 S/S Bretland. Østersøhavne, England-Fra-
nkrig Letmatros.
- 13-14“ 15/3 1935 - 1/9 1935 M/S Sværdfisken Grønland. Matros
- 15 “ 28/9 1935 - 7/11 1935 M/S Gertrud Rask Grønland. Matros

Side 2

Fra 13/11 1935 - 22/4 1936 Elev på Kbhvns. Navigationsskole

16 rejse 23/4 1936 - 23/8 1936 M/S Meonia. Kbhvn-Bangkok. Matros.

Fra 1/9 1936 - 26/10 1937 Elev på Kbhvns Navigationsskole. Styrmandsklasse. Eks. 26/10 1937 med 160 point.

Fra 28/10 1937 - 13/4 1938 Elev på Kbhvns. Navigationsskoles Skibsfører klasse. Eks. 13/4 1938 med 146 Points. Nr 2

Fra 20/4 1938 - 28/9 1938 Søkadet aspirant (R)

Fra 28/9 1938 - 5/5 1939 Søkadet /R) bestået med udmærkelse

Fra 6/5 1939 - Søløjtnant II (R)

Fra 6/5 1939 - 20/7 1939 1 Udkommando med Kongeskibet Dannebrog

Fra 20/7 1939 - -16/5 1940 Med Inspektionsskibet INGOLF i Nordsøen Ved Minespæringen i Storebælt. Modtog Tyskerne den 9 April 1940.

Den 6/5 1940 Udnævnt til Søløjtnant I (R)

Fra 8/6 1940 - 10/8 1940 Tjeneste ved Søværnets Kaserne.

10/8 1940 Fratrådt tjeneste i Marinen.

Den 12/8 1940 Ansat i Lauritsens Rederi som Lærer ved Lauritsens Søfarts skole i Svendborg.

Den 31/12 1940 Fratrådt som lærer på Søfartsskolen

- Den 8/1 1941 Genindkaldt til Tjeneste ved Søværnet. Kystdefensionen.
- Den 15/1 1941 Tiltrådt som fører af Kystbevogtningsfartøj "K 1"
Hundested
- DEN 13/9 1941 Basis forlagt fra Hundested til Helsingør.
- Den 19/9 1942 Minesprængtes med K 1 2 Sømil øst for Espergærde .
besætningen reddet. Sank på 21 m vand.
- Den 21/9 - 14/10 1942 Midlertidig daglig tjeneste på Lynetten.
- Den 14/10 1942 Fører af Kystbevogtningsfartøj -K 15- Basis Helsingør
- Den 29/8 1943 Sejlede skibet til Sverige, for at tyskerne ikke skulle få det.
- Den 1/9 1943 - 14/9 1943 Afrigning af Flotillen i Karlskrona.
- Den 14/9 1943 - 5/ 10 1943 På Skovarbejde i Dalarna.
- Den 5/10 1943- 2/5 1944 Tjeneste på "secret service" i Villaen i Stor-
engen. Den danske militær kommando.
- Den 2/5 1944 - 15/8 1944 Uddannelse i den danske brigade. I Bat.4 Kom-
pagni i Håttunerholm.
- Den 16/8 1944 - 16/9 1944 Udkommanderet i Minesveparen "Holmøen.
- Den 16/9 1944 - 2/4 1945 Gruppechef 5 gruppe, den danske flotille i
Karlskrona
- 'Den 2/4 1945 - 1/5 1945 Til Uddannelse i I Torpedobådsdivisionen Gålø
i Hårsfjorden.(Motortorpedobådstjeneste).

Den 6/5 1945 Transportofficer ved = Den danske Brigades = overførsel til Helsingør.

Den 6/5 1945 Udnævnt til Kaptajnløjtnant.

Den 8/5 1945 Tjeneste i Søværns Kommandoen.

Den 16/7 1945 - 15/10 1945 Næstkommanderende i inspektionsskibet "Godthåb" til nordøstgrønland.

Den 1/11 1945 -19/7-1946 Delegeret Officer ved "Folk og Værn" i Århus.

Den 1/8 1946- 1/21947 Chef for Loran Stationen (Marinestationen Waag) Suderø Færøerne.

Den 1/3 1947 -27/1047 Chef for Ministrygeren M.R. 233

Den 27/10 1947 -3/11 1947 Chef for Ministrygeren M.R. 26.

Den 3/11 1947 - 30/1 1948 Tilkommanderet Torpedobådsdivisionen (Motortorpedobådene)

Den 31/1 1948 - 17/4 1948 Tjenesterejse til New Orleans U.S.A. Næstkm. i Inspektionskibet "Restorer" indkøbt i U.S.A hjem via Bermuda.

Den 18/4 1948 - 9/6 1948 Tilkommanderet Torpedobådsdivisionen.

Den 9/6 1948 - 23/6 1948 Tjenesterejse til Bremerhafnen for hjemsejling af en fra U.S.A. indkøbt tidligere tysk M.T.B

Den 23/6 1948 - 1/7 1948 Torpedobådsdivisionen M.T. B.

Den 1/7 1948 - 19/11 1948 Chef for Motortorpedobåden T. 52.

Side 5

Den 19/11 1948 - 12/4 1951 Chef for M.T.B. T53 og T55 og T59
Gruppechef for 7 Torpedobådsgruppe.

Den 26/2 1951 Forliste med " T 59" efter kollision med britisk M.T.B.
v/ Shipwash fyrskib.

Den 1/5 1951 Udnævnt til Orlogskaptajn

Den 19/3 1952 Overført til Orlogskaptajn i linien.

Den 12/4 1951 - 18/4 1953 Tjenstgørende i Søværnsstaben (M-sektion)

Den 30/4 1953 - 17/10 1955 Tjeneste ved Grønlandskommando Grønne-
dal. Chef for Operationssektionen.

Den 1/3 1956 -1/3 1957 Næstkommanderende på Søværnets Kaserne.

Den 1/3 1957 - 30/11 1958 Operationsofficer ved Nordsøens og Kattegats
Marinekommando.

Den 1/12 1958 Tiltrådte tjeneste i søværnsstaben for overlevering ved
Søfartssektionen (O.4).

Den 1/4 1959 Tiltrådte som chef for O.4. Søværnsstaben.

Den 1/11 1959 Udnævnt af Tronfølgeren til Kommandørkaptajn i søvær-
net

Den 29 /1 1963 Blev udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Den 15/4 1963 Fratrådte som chef for Søværnsstaben O.4.

Den 16/4 1963 - 12/2 1965 Chef for Inspektionsskibet Vædderen.

Den 15/6 1965- 12/2 1968 Tiltrådt tjeneste som chef for Bornholms Marinedistrikt og Marinstation Rytterknægten.

Den 29/ 1 1966 Dekoreret med Holmens Hædertegn.

Den 1/3 1968 - 21/4 1972 Chef for Færøernes Kommando.

Den 29/1 1969 Dekoreret med Ridderkorset af 1` grad af Dannebrogssord.

Den 23/3 1972 Fik ved Kgl. bevilling lov at føre mellemnavnet NOLSØE

Den 19/5 1972- 31/1 1975 Chef for Bornholms Marinedistrikt og Marinstation Rytterknægten.

Den 31/1 1975 Fratrådt tjeneste ved Søværnet på grund af alder.

Har udgivet 7 Bøger.

1974 Færøerne- Mine Fædres Land.

1976 Styrmand til Orlogs- Optakten til 9 april

1977 Styrmand til Orlogs - Marinen under krigen.

1979 Kompasset rundt med Marinen.

1980 Skud for bove.

1983 Flådens ulve.

1987 Foran for masten.

Kommandørkaptajn Kaj Nolsøe Bang født på Sct. Croix 19 Januar 1915

Død 19 Marts 2003 i Årsdale.

**Efter pensioneringen blev han valgt til Præsident for Nexøs Rotary Klub
Fra 1 Juli 1975 til 1 Juli 1976**

Derefter blev han valgt til Guvernør i Distrikt 1470

Fra 1 Juli 1977 til 1 Juli 1978

Derefter var han administrator for Bladet ROTARY NORDEN

Fra 1 Januar 1983 til 1 Januar 1989

Fiskeskipper Ole Basse Mortensens bad ham om at sejle HELEN BASSE

Fra 18 Marts 1977 til 25 Marts 1977 fra Rønne til

Dublin med irsk besætning. Båden var solgt til den

irske Marine.

Et besøg på Sct. Croix Maj - Juni 1977 sammen med tre af sine søskende,

han traf sin barnepige og så det hus han var født i.

Følgende rejser blev foretaget

En familiereunion blev holdt i Florida i juni 1980 hvor der var 70 familiemedlemmer.

Rejse til San Antonio i Februar - Marts 1982 .

En familiereunion blev igen holdt i Texas 2 Juni 1984 til 2 Juli 1984.

En rejse til Florida for besøg hos sin søster Februar 1985

En tur til Kina blev foretaget fra 16 Marts til 28 Marts 1988

En tur til Hawaii blev foretaget fra 11 November til 25 November 1988

En tur til Houston fra 31 Oktober til 18 November 1991 besøg lillesøster.

En tur til San Antonio og Houston fra 8 December 1992 til 6 Januar 1993

Den 7 Juli 1993 fik Kaj Bang en blodprop der lammede ham i højre side men han klarede sig og kunne gå med en firepunkt stok.

Vi foretog en rejse til Tenerif i 1994 og i 1995.

Desuden foretog Kaj Nolsøe Bang korte rejser i 1970 og 1980

Til London

Paris

Firenze

Helsingfors

Bodø -Norge

Rørås Norge

Berlin

Stockholm

Ålandsøerne

Bergen Norge

Amsterdam

Færøerne

Island

Øland

Gøteborg

Chicago

San Francisco